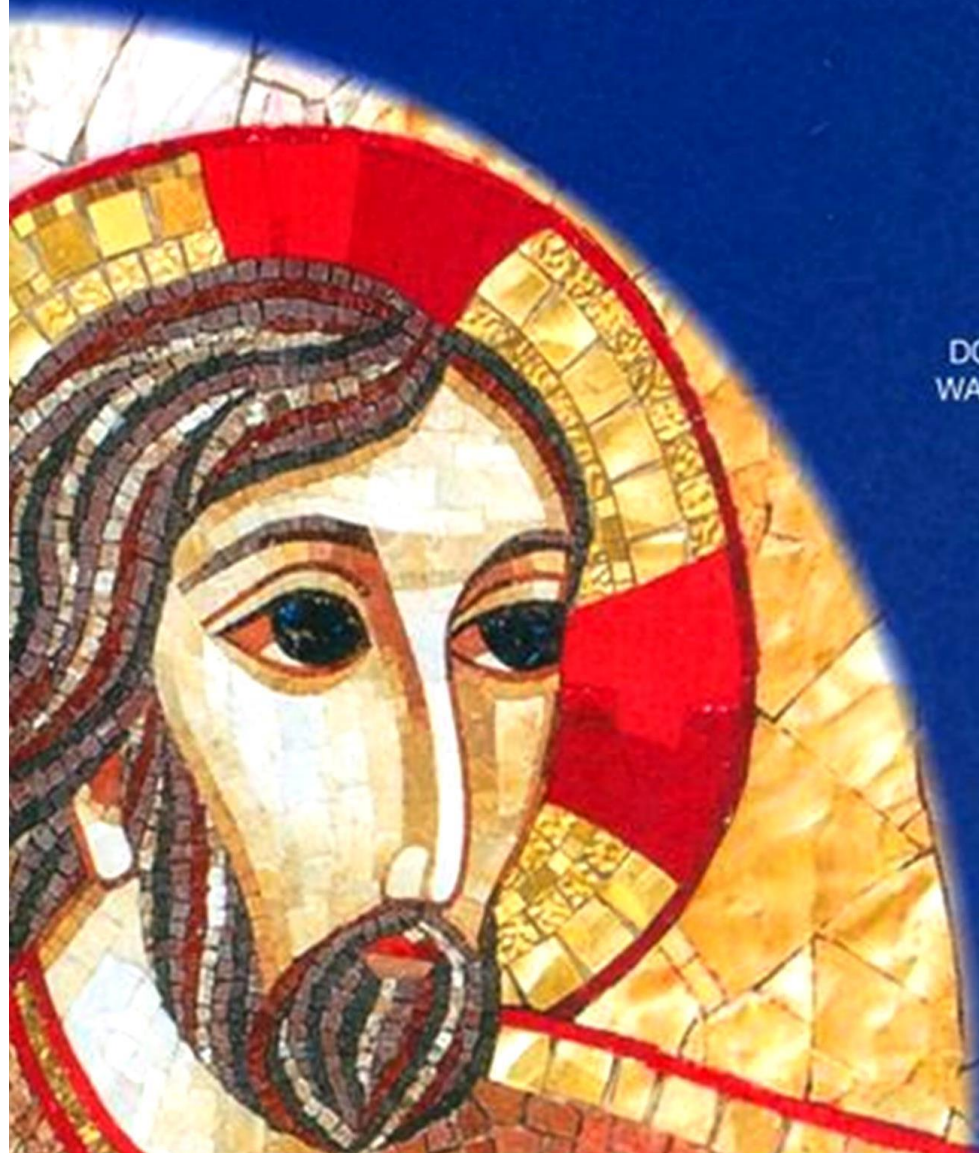

KONGREGACJA
DO SPRAW
INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO
I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO

Cor Orans

*Instrukcja wykonawcza
o żeńskim życiu kontemplacyjnym*

ZBIÓR
DOKUMENTÓW
WATYKAŃSKICH

Życia Apostolskiego

COR ORANS

Instrukcja wykonawcza do Konstytucji apostolskiej *Vultum Dei quaerere* o żeńskim życiu kontemplacyjnym

Wprowadzenie

Modlące się serce w Kościele i dla Kościoła, jakim jest żeńskie życie kontemplacyjne – stróż bezinteresowności i obfitej płodności apostolskiej, zawsze było widzialnym świadkiem tajemniczej i różnorodnej świętości oraz ubogaca Kościół Chrystusa owocami łaski i miłosierdzia¹.

Ze spojrzeniem zwróconym ku tej szczególnej formie *sequela Christi*, papież Pius XII wydał 21 listopada 1950 roku Konstytucję apostolską *Sponsa Christi Ecclesia* dotyczącą żeńskiego życia monastycznego². W wymienionym dokumencie Biskup Rzymu uznał klasztory mniszek za klasztory prawdziwie autonomiczne³ i zachęcił do tworzenia federacji⁴ jako struktur wspólnoty dla przezwyciężania izolacji klasztorów oraz sprzyjania trwałości wspólnego charyzmatu i współpracy w różnorodnych formach wzajemnej pomocy, udzielając wskazówek odnośnie do przystosowanej odnowy (*accommodata renovatio*)⁵ tego, co zostało określone jako Instytucja mniszek, zwłaszcza w kwestii klauzury⁶. Papież Pius XII w odniesieniu do

---

¹ Zob. Franciszek, Konstytucja apostolska *Vultum Dei quaerere* (=VDq). *O żeńskim życiu kontemplacyjnym*, 5; Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis* (=PC), 7, w: tenże, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002; *Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku* (=KPK), kan. 674.

² Zob. Pius XII, Konstytucja apostolska *Sponsa Christi Ecclesia. De sacro monialium instituto promovendo* (21 listopada 1950), (=SCE), w: AAS 43 (1951), 5–23.

³ Zob. *Statuta generalia monialium* (=SGM), VI, w: AAS 43 (1951), 17.

⁴ SCE, 12; SGM, 7, w: AAS 43 (1951), 18–19.

⁵ Zob. SCE, 10–11.

⁶ Zob. SCE, 12–13; SGM, 4, w: AAS 43 (1951), 16–17.

klasztorów mniszek faktycznie uprzedził to, co Sobór Watykański II kilka lat później zalecił wszystkim instytutom zakonnym⁷.

Na początku wspomnianej Konstytucji apostolskiej tenże papież Pius XII przypomniał, w ramach niejako historycznego wstępu, zasadnicze cechy poszczególnych okresów rozwoju żeńskiego życia konsekrowanego w Kościele⁸, które, zgodnie z intencją i zamiarem założycieli, zatwierdzonymi przez kompetentną władzę Kościoła, poprzez wieki ubogaciło Kościół, Oblubienicę Chrystusa, wielością charyzmatów, tworząc rozmaite formy życia kontemplacyjnego w różnych tradycjach monastycznych i różnorodnych rodzinach charyzmatycznych⁹.

Szczególony charakter dokumentu, dotyczącego dyscypliny/norm wspólnych dla Instytucji mniszek, klasztoru autonomicznego i Federacji klasztorów autonomicznych, przyczynił się do długotrwałego funkcjonowania Konstytucji apostolskiej *Sponsa Christi Ecclesia*, która obowiązywała także po zakończeniu obrad Soboru Watykańskiego II oraz promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego, aż do chwili obecnej.

Rzeczywiście, Papież Franciszek, promulgując 29 czerwca 2016 roku Konstytucję apostolską *Vultum Dei quaerere*, aby pomóc mniszkom kontemplacyjnym w osiągnięciu celu właściwego ich szczególnemu powołaniu, zaprosił je do przemyślenia i rozeznania konkretnych kwestii¹⁰ związanych z życiem konsekrowanym w ogóle, a w szczególności z tradycją monastyczną, nie miał jednak zamiaru znieść całkowicie konstytucji *Sponsa Christi Ecclesia*, która została częściowo uchylona tylko w niektórych punktach¹¹. W konsekwencji oba dokumenty papieskie należy uznawać za obowiązujące prawodawstwo dla klasztorów mniszek i odczytywać je łącznie.

Papież Franciszek, nawiązując do nauczania Papieża Piusa XII, potwierdzonego przez Ekumeniczny Sobór Watykański II, pragnął ukazać w *Vultum Dei quaerere* intensywną i

---

⁷ Zob. PC, 2.

⁸ Zob. SCE, 6–11.

⁹ Zob. SCE, 8–9.

¹⁰ Zob. VDq, 13–35.

¹¹ VDq, art. 1, §2.

owocną drogę, jaką w ostatnich dziesięcioleciach przebył sam Kościół w świetle nauczania tegoż Soboru oraz w zmieniających się warunkach społeczno-kulturowych.¹²

Skoro zatem Instytuty całkowicie oddane kontemplacji zawsze zajmowały wybitne miejsce w Mistycznym Ciele Chrystusa, to „*choćby nawet nagliła konieczność czynnego apostolstwa, członkowie tych Instytutów nie mogą być odwoływani do niesienia pomocy w wykonywaniu różnych posług pasterskich*”¹³.

Z polecenia Ojca Świętego¹⁴ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego opracowała niniejszą Instrukcję wykonawczą do Konstytucji apostolskiej *Vultum Dei quaerere*, ofiarując „*Kościółowi, ze szczególnym uwzględnieniem klasztorów rytu łacińskiego*”¹⁵, Instrukcję, która ma na celu objaśnienie rozporządzeń prawnych, rozwinięcie oraz ustalenie procedur związanych z realizacją tejże Konstytucji¹⁶.

Normy ogólne

1. Określenie *mniszki*, zgodnie z prawem, obejmuje nie tylko zakonnice o ślubach uroczystych, ale również te, które w klasztorach składają śluby proste, zarówno wieczyste jak i czasowe. Kościół, spośród kobiet poświęconych Bogu przez profesję rad ewangelicznych, jedynie mniszkom powierza obowiązek modlitwy publicznej, którą one w jego imieniu wnoszą do Boga jako wspólnota modląca się Liturgią godzin celebrowaną w chórze.

2. Prawnego określenia *mniszki* nie wykluczają: 1) śluby proste złożone w klasztorach zgodnie z prawem; 2) pełnienie dzieł apostolskich w połączeniu z życiem kontemplacyjnym czy to przez ustanowienie zaaprobowane i potwierdzone przez Stolicę Świętą dla niektórych zakonów, czy też przez prawny wymóg lub pozwolenie Stolicy Świętej w stosunku do niektórych klasztorów.

---

¹² Zob. VDq, 8.

¹³ KPK, kan. 674.

¹⁴ VDq, art. 14, §1.

¹⁵ VDq, 8.

¹⁶ Por. , kan. 34, §1.

3. Wszystkie klasztory, w których składa się jedynie śluby proste, mogą prosić Stolicę Świętą o przywrócenie ślubów uroczystych.

4. Szczególną formą życia zakonnego, jaką powinny wiernie prowadzić mniszki, zgodnie z charyzmatem własnego Instytutu, i do jakiej przeznaczył je Kościół, jest kanoniczne życie kontemplacyjne. Określenie *kanoniczne życie kontemplacyjne* nie oznacza życia kontemplacyjnego wewnętrznego i teologicznego, do jakiego są wezwani wszyscy wierni na mocy chrztu, ale oznacza zewnętrzną profesję zakonnej dyscypliny, która przez pobożne ćwiczenia, modlitwę i umartwienie czy też przez zajęcia, jakim winny oddawać się mniszki, jest tak ukierunkowana na kontemplację wewnętrzną, że całe ich życie i wszystkie działania z łatwością mogą i skutecznie powinny być przepełnione pragnieniem kontemplacji.

5. W niniejszej Instrukcji określenie *Stolica Święta* oznacza Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

6. Wyrażenie *klasztor sui iuris* odnosi się do domu zakonnego żeńskiej wspólnoty monastycznej, który, spełniając warunki wymagane dla rzeczywistej autonomii życia, został prawnie erygowany przez Stolicę Świętą i cieszy się autonomią prawną na mocy prawa.

7. Przez określenie *Federacja klasztorów* należy rozumieć strukturę wspólnoty między kilkoma klasztorami autonomicznymi tego samego Instytutu, erygowaną przez Stolicę Świętą, która zatwierdza jej Statuty, powołaną w tym celu, aby klasztory należące do federacji, dzieląc ten sam charyzmat, przezwyciężały izolację oraz promowały regularną obserwancję i życie kontemplacyjne.

8. Określenie *Stowarzyszenie klasztorów* oznacza strukturę wspólnoty między kilkoma klasztorami autonomicznymi tego samego Instytutu, erygowaną przez Stolicę Świętą w tym celu, aby klasztory złączone, dzieląc ten sam charyzmat, współpracowały między sobą zgodnie ze statutami zatwierdzonymi przez Stolicę Świętą.

9. Określenie *Konferencja klasztorów* oznacza strukturę wspólnoty między klasztorami autonomicznymi należącymi do różnych Instytutów, i obecnymi w tym samym regionie, erygowaną przez Stolicę Świętą, która zatwierdza jej Statuty, powołaną w celu promowania życia kontemplacyjnego oraz popierania współpracy między klasztorami w określonych kontekstach geograficznych lub językowych.

10. Określenie *Konfederacja* oznacza strukturę łączności między Federacjami klasztorów erygowaną przez Stolicę Świętą, która zatwierdza jej statuty, powołaną w celu zgłębiania tematów związanych z życiem kontemplacyjnym i odnoszących się do tego samego charyzmatu, aby nadawać wspólny kierunek i pewną koordynację działaniom poszczególnych Federacji¹⁷.

11. Określenie *Komisja Międzynarodowa* oznacza centralny organ do spraw posługi i studium, działający na rzecz mniszek tego samego Instytutu, erygowany lub uznany przez

---

¹⁷ VDq, art. 9, §4.

Stolicę Świętą, która zatwierdza jego Statuty, powołany w celu zgłębiania tematów związanych z życiem kontemplacyjnym i odnoszących się do tego samego charyzmatu¹⁸.

12. Określenie *Kongregacja monastyczna* oznacza strukturę władzy, erygowaną przez Stolicę Świętą, łączącą kilka klasztorów autonomicznych tego samego Instytutu, na czele której stoi Przewodnicząca będąca Przełożoną wyższą zgodnie z prawem¹⁹ oraz kapituła generalna, która w Kongregacji monastycznej stanowi władzę najwyższą zgodnie z Konstytucjami zatwierdzonymi przez Stolicę Świętą.

13. Rozporządzenia niniejszej Instrukcji dotyczące *Federacji klasztorów* odnoszą się również do *Stowarzyszenia klasztorów* i *Konferencji klasztorów*, z uwzględnieniem ich szczególnego charakteru i własnych Statutów zatwierdzonych przez Stolicę Świętą.

14. Rozporządzenia niniejszej Instrukcji odnoszące się do Federacji klasztorów dotyczą *congrua congruis referendum* żeńskiej Kongregacji monastycznej, o ile nie zostało postanowione inaczej w prawie powszechnym i własnym, lub nie wynika inaczej z kontekstu czy natury rzeczy.

ROZDZIAŁ I

KLASZTOR AUTONOMICZNY

15. Klasztor *sui iuris* jest domem zakonnym, który cieszy się autonomią prawną: jego przełożona jest Przełożoną wyższą²⁰, jego wspólnota jest ustanowiona w sposób trwały pod względem liczby i odpowiednich przymiotów jej członkiń; według prawa jest domem nowicjatu i formacji, posiada publiczną osobowość prawną, a jego dobra są dobrami kościelnymi.

---

¹⁸ VDq, 9, §4.

¹⁹ Zob. KPK, kan. 620.

²⁰ Zob. KPK, kanony 613, §2 i 620.

16. Kościół przyznaje każdemu klasztorowi *sui iuris* słuszną autonomię prawną – życia i zarządu – dzięki której wspólnota mniszek może kierować się własną dyscypliną i jest w stanie zachować swój odrębny charakter i chronić własną tożsamość²¹.

17. Autonomia klasztoru sprzyja stałości życia i wewnętrznej jedności wspólnoty, gwarantując mniszkom odpowiednie warunki życia zgodnie z duchem i charakterem Instytutu, do którego należą²².

18. Możliwość uzyskania autonomii prawnej klasztoru mniszek musi zakładać rzeczywistą autonomię życia, to znaczy zdolność funkcjonowania we wszystkich wymiarach (powołaniowym, formacyjnym, zarządzania, wzajemnych relacji, liturgicznym, ekonomicznym...). W takim przypadku klasztor autonomiczny jest żywy i żywotny²³.

19. Klasztor mniszek, jak każdy dom zakonny, jest erygowany z uwzględnieniem jego użyteczności dla Kościoła i Instytutu²⁴.

I. Fundacja

20. Fundacja klasztoru mniszek, uwzględniając to, co zostało ustalone w 39. punkcie niniejszej Instrukcji, może dokonać się staraniem pojedynczego klasztoru albo w wyniku działania Federacji, zgodnie z ustaleniami Zgromadzenia Federacji.

21. Fundacja podjęta przez pojedynczy klasztor powinna być wyrazem dojrzałości wspólnoty żywego i żywotnego klasztoru autonomicznego, który tworzy nową wspólnotę zdolną ze swojej strony do dawania świadectwa o prymacie Boga zgodnie z duchem i charakterem Instytutu, do którego należy.

22. Fundacja utworzona przez Federację powinna być wyrazem wspólnoty między klasztorami do niej należącymi oraz wyrażać wolę rozprzestrzeniania życia kontemplacyjnego, zwłaszcza w Kościołach partykularnych, w których nie jest ono obecne.

---

²¹ , kan. 586, §1.

²² Zob. VDq, 28.

²³ Zob. tamże.

²⁴ Zob. , kan. 610.

23. W rozeznaniu dotyczącym podjęcia fundacji nowego klasztoru przez pojedynczy klasztor przychodzą z pomocą przełożonej klasztoru fundującego Przewodnicząca Federacji oraz Asystent zakonny. Rozeznanie co do ufundowania nowego klasztoru przez Federację należy do Zgromadzenia Federacji.

24. Możliwość utworzenia fundacji klasztoru mniszek powinna być rozważona w sposób rozsądny, zwłaszcza gdy podejmuje ją pojedynczy klasztor, aby zbytnio nie osłabić wspólnoty fundującej. Należy wnikliwie rozważyć kwestię wyboru miejsca, ponieważ wiąże się to z odmienną i specyficzną formą przygotowania fundacji oraz członków przyszłej wspólnoty.

25. Przy wyborze kraju, w którym ma powstać zamierzona fundacja, należy zbadać, czy życie monastyczne jest tam już obecne, oraz uzyskać wszelkie niezbędne i przydatne informacje, zwłaszcza na temat obecności i żywotności Kościoła Katolickiego, powołań do życia konsekrowanego, postawy religijnej społeczeństwa oraz możliwości nowych powołań dla przyszłej fundacji.

26. Wybierając miejsce fundacji, należy upewnić się, czy spełnia ono konieczne warunki dla zagwarantowania mniszkom możliwości godnego utrzymania, prowadzenia regularnego życia kontemplacyjnego w klasztorze²⁵ oraz rozwijania więzi między klasztorami.

27. Wybierając miejsce fundacji, należy zwrócić szczególną uwagę na wymagania życia sakramentalnego i duchowego nowego klasztoru, ponieważ niedobór duchowieństwa w niektórych Kościołach partykularnych nie zawsze pozwala na wyznaczenie prezbitera o odpowiednich kompetencjach i duchowym zrozumieniu dla towarzyszenia wspólnocie klasztoru mniszek.

28. Wybierając miejsce fundacji, należy ze szczególną troską uwzględnić aspekt oddzielenia od świata, z uwagi na publiczne świadectwo dawane Chrystusowi i Kościołowi, do jakiego mniszki są zobowiązane poprzez życie kontemplacyjne, zgodnie z naturą i celem instytutu, do którego należą²⁶, i poprzez dyscyplinę klauzury przewidzianą w prawie²⁷.

---

²⁵ Zob. KPK, kan. 610.

²⁶ Zob. KPK, kan. 607, §3.

²⁷ Zob. KPK, kan. 667, §§2–3; VDq, 31.

29. Klasztor mniszek zostaje ufundowany decyzją kapituły wspólnoty klasztoru autonomicznego lub decyzją Zgromadzenia Federacji i poprzez wysłanie przynajmniej pięciu mniszek, z których co najmniej trzy są po ślubach uroczystych, po wcześniejszym uzyskaniu pisemnej zgody biskupa diecezjalnego²⁸ i pozwolenia Stolicy Świętej.

30. Fundacja nie posiada żadnej autonomii, ale aż do czasu kanonicznego erygowania jako klasztoru *sui iuris* zależy we wszystkim od klasztoru fundującego albo od Federacji.

31. Przełożona miejscowa fundacji jest mniszką o ślubach uroczystych, zdolną do sprawowania posługi władzy, mianowaną przez Przełożoną wyższą klasztoru fundującego lub przez Przewodniczącą Federacji, zgodnie z przepisami prawa własnego.

32. Mniszki fundowanego klasztoru powinny wyrazić na piśmie swoją dobrowolną zgodę na to przedsięwzięcie; zachowują one prawa kapitulantek we własnym klasztorze, których wykonywanie pozostaje w zawieszeniu aż do momentu erygowania nowego klasztoru.

---

²⁸, kan. 609, §1.

33. Przełożona wyższa klasztoru fundującego lub Przewodnicząca Federacji mogą poprosić Stolicę Świętą, aby fundacja była erygowana jako dom nowicjatu, jeśli wspólnota składa się przynajmniej z pięciu profesek o ślubach uroczystych oraz dysponuje mniszką o ślubach uroczystych do pełnienia zadań mistrzyni nowicjatu, mianowaną zgodnie z prawem przez Przełożoną wyższą klasztoru fundującego lub przez Przewodniczącą Federacji.

34. Jeśli fundacja została dokonana staraniem pojedynczego klasztoru, aż do momentu erygowania jej jako klasztoru autonomicznego kandydatki są przyjmowane do nowicjatu, nowicjuszki do profesji czasowej, a profeski czasowe do profesji uroczystej przez Przełożoną wyższą klasztoru fundującego, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego.

35. Jeśli fundacja jest dziełem Federacji, to aż do momentu erygowania jej jako klasztoru autonomicznego kandydatki są przyjmowane do nowicjatu, nowicjuszki do profesji czasowej, a profeski czasowe do profesji uroczystej przez Przewodniczącą Federacji, za zgodą Rady Federacji po uprzedniej konsultacji z przełożoną miejscową i wspólnotą fundowaną, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i ze Statutami Federacji.

36. Wspólnota fundowana nie posiada kapituły konwentualnej, lecz kapitułę miejscową, i aż do momentu erygowania jej jako klasztoru autonomicznego profesja mniszek będzie składana dla klasztoru fundującego – lub dla innego klasztoru wskazanego przez Przewodniczącą Federacji, w przypadku fundacji będącej dziełem Federacji – aczkolwiek z myślą o przyszłym erygowaniu nowego klasztoru autonomicznego.

37. Jeśli fundacja jest erygowana jako dom nowicjatu, staje się również miejscem formacji profesek czasowych. Powinno się zatem zadbać o obecność mniszki o ślubach uroczystych, prawnie mianowanej przez Przełożoną wyższą klasztoru fundującego lub przez Przewodniczącą Federacji, która podejmie zadanie formatorki.

38. Ustala się również, że odpowiednim okresem czasu między rozpoczęciem fundacji a erygowaniem klasztoru mniszek będzie najwyżej piętnaście lat. Po upływie tego czasu Stolica Święta, wysłuchawszy przełożonej klasztoru fundującego, Przewodniczącej Federacji, Asystenta zakonnego i kompetentnego Ordynariusza, powinna ocenić, czy istnieje uzasadniona nadzieja kontynuowania dzieła fundacji i doprowadzenia do kanonicznego erygowania klasztoru, czy też zarządzić jej zakończenie, zgodnie z przepisami prawa.

II. Kanoniczne erygowanie

39. Klasztor mniszek jest erygowany jako klasztor *sui iuris* na prośbę wspólnoty klasztoru fundującego lub na mocy decyzji rady federacji za zgodą Stolicy Świętej²⁹ przy spełnieniu następujących warunków:

a) wymaga się, aby wspólnota dała dobre świadectwo wspólnego życia braterskiego oraz „*żywołności potrzebnej dla realizowania i przekazywania charyzmatu*”³⁰ i aby składała się przynajmniej z ośmiu mniszek o ślubach uroczystych, „*pod warunkiem, że większość z nich nie jest w podeszłym wieku*”³¹;

b) oprócz liczby wymaga się również, aby niektóre mniszki wspólnoty posiadały szczególne zdolności do podjęcia posługi władzy jako przełożona, posługi formacji początkowej kandydatek jako formatorka oraz zarządzania dobrami klasztoru jako ekonomka;

c) wymaga się pomieszczeń przystosowanych do stylu życia wspólnoty, aby zapewnić mniszkom możliwość prowadzenia regularnego życia kontemplacyjnego zgodnie z charakterem i duchem Instytutu, do którego należą;

d) wymaga się takich warunków ekonomicznych, które zapewniłyby wspólnocie samowystarczalność w zakresie zaspokajania potrzeb codziennego życia.

Niniejsze kryteria należy rozpatrywać łącznie i w ujęciu całościowym³².

40. Ostateczna ocena co do zaistnienia powyższych warunków należy do Stolicy Świętej po uprzednim dokładnym rozpatrzeniu prośby przekazanej przez Przełożoną wyższą klasztoru fundującego albo przez Przewodniczącą Federacji i po zasięgnięciu ze swojej strony dodatkowych informacji.

41. Nie należy przystępować do erygowania klasztoru mniszek, jeśli roztropnie nie przewiduje się możliwości odpowiedniego zaradzenia potrzebom wspólnoty³³ i jeśli nie ma pewności co do stałości klasztoru.

---

²⁹ Zob. KPK, kan. 609, §2.

³⁰ VDq, art. 8 §1.

³¹ Tamże.

³² VDq, art. 8, §1.

³³ , kan. 610, §2.

42. Mając na uwadze specyficzny rodzaj apostolatu wspólnot kontemplacyjnych, jaki realizują przez świadectwo życia konsekrowanego i do jakiego są wezwane wobec Chrystusa i Kościoła, oraz szczególne miejsce, jakie zajmują w Mistycznym Ciele Chrystusa, mniszki nie mogą być wezwane do niesienia pomocy przez działalność w różnych posługach duszpasterskich i nie powinny ich przyjmować.

43. Autonomia życia, stały warunek utrzymania autonomii prawnej, powinna być nieustannie weryfikowana przez Przewodniczącą Federacji³⁴, która w przypadku, gdy jej zdaniem klasztor nie posiada tejże autonomii w wystarczającym stopniu jest zobowiązana poinformować Stolicę Świętą celem powołania komisji *ad hoc*³⁵.

44. Klasztor autonomiczny jest zarządzany przez Przełożoną wyższą, wyznaczoną zgodnie z przepisami prawa własnego.

45. Kiedy w klasztorze autonomicznym liczba profesek o ślubach uroczystych spadnie do pięciu, wspólnota tego klasztoru traci prawo wyboru własnej przełożonej. W takim przypadku Przewodnicząca Federacji jest zobowiązana poinformować Stolicę Świętą celem powołania komisji *ad hoc*³⁶, a ten, który ma prawo przewodniczyć kapitule wyborczej, po uprzednim zezwoleniu Stolicy Świętej i po wysłuchaniu każdej z członkiń wspólnoty, przystąpi do mianowania przełożonej administratorki.

46. Klasztor autonomiczny posiada zdolność nabywania, posiadania, zarządzania i alienacji dóbr doczesnych, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego³⁷.

47. Dobrami klasztoru autonomicznego zarządza mniszka o ślubach uroczystych, pełniąca urząd ekonomki, ustanowiona zgodnie z przepisami prawa własnego, która nie jest Przełożoną wyższą klasztoru³⁸.

48. Wspólnota klasztoru uważa posiadane dobra za dary otrzymane od Boga przez pośrednictwo dobroczyńców i pracę wspólnoty, a także za konieczne i użyteczne środki dla

---

³⁴ Zob. VDq, art. 8, §1.

³⁵ Zob. VDq, art. 8, §2.

³⁶ Zob. VDq, art. 8, §2.

³⁷ Zob. KPK, kan. 634, §1.

³⁸ Zob. KPK, kan. 636.

osiągnięcia własnych celów Instytutu, do którego należy, zawsze respektując wymagania profesji ewangelicznej Rady ubóstwa złożonej przez ślub publiczny.

49. Nadzwyczajnymi aktami administracyjnymi są te, które przekraczają zwykłe potrzeby związane z utrzymaniem i pracą wspólnoty oraz ze zwyczajną konserwacją budynków klasztornych.

50. W ramach zwyczajnego zarządzania dobrami Przełożona wyższa i ekonomka klasztoru ponoszą wydatki i dokonują wiążących aktów administracyjnych w granicach swoich obowiązków.

51. W odniesieniu do nadzwyczajnych wydatków i aktów administracyjnych konieczne jest zezwolenie Rady klasztoru i kapituły konwentualnej, zależnie od wysokości kwoty określonej w prawie własnym.

52. Uchylając postanowienia kan. 638, §4 KPK, dla ważności alienacji i jakiegokolwiek innej transakcji, przez które stan majątkowy klasztoru mógłby doznać uszczerbku, wymagane jest pisemne zezwolenie Przełożonej wyższej, wydane za zgodą Rady lub kapituły klasztoru, zależnie od wartości sprzedaży czy transakcji, a także opinia Przewodniczącej Federacji³⁹.

53. W przypadku transakcji lub sprzedaży, której wartość przekracza kwotę ustaloną przez Stolicę Świętą dla poszczególnych regionów, lub w przypadku darowizn ofiarowanych Kościołowi na mocy ślubu albo cennych przedmiotów z racji ich wartości historycznej lub artystycznej, wymagane jest ponadto zezwolenie Stolicy Świętej.

III. Afiliacja

54. Afiliacja jest szczególną formą pomocy, którą Stolica Święta ustanawia w wyjątkowych sytuacjach dla dobra wspólnoty klasztoru *sui iuris*, tylko deklarującej autonomię, a w rzeczywistości mającej autonomię bardzo niepewną lub faktycznie nieistniejącą.

55. Afiliacja stanowi wsparcie o charakterze prawnym, które ma ocenić, czy niezdolność do kierowania życiem klasztoru autonomicznego we wszystkich jego wymiarach jest jedynie tymczasowa czy też nieodwracalna, pomagając wspólnocie klasztoru afiliowanego w pokonaniu trudności albo w podjęciu decyzji o zniesieniu wspomnianego klasztoru.

56. W takim przypadku Stolica Święta ma ocenić możliwość powołania komisji *ad hoc* składającej się z Ordynariusza, Przewodniczącej Federacji, Asystenta Federacji i Przełożonej wyższej klasztoru⁴⁰.

57. Przez afiliację Stolica Święta zawiesza *status* klasztoru autonomicznego, czyniąc go *donec aliter provideatur* domem zależnym od innego klasztoru autonomicznego tego samego Instytutu lub od Federacji, zgodnie z ustaleniami niniejszej Instrukcji albo z innymi rozporządzeniami w tejże materii wydanymi przez samą Stolicę Świętą.

---

³⁹ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

⁴⁰ VDq, art. 8, §2.

58. Przełożona wyższa klasztoru autonomicznego dokonującego afiliacji lub Przewodnicząca Federacji zostaje ustanowiona Przełożoną wyższą klasztoru afiliowanego.

59. Przełożona miejscowa klasztoru afiliowanego jest mniszką o ślubach uroczystych, mianowaną *ad nutum* przez Przełożoną wyższą klasztoru autonomicznego lub przez Przewodniczącą Federacji⁴¹, za zgodą swojej Rady, po wysłuchaniu mniszek wspólnoty klasztoru afiliowanego. Wspomniana przełożona miejscowa jest prawnym przedstawicielem klasztoru afiliowanego.

60. Klasztor afiliowany może przyjmować kandydatki, ale nowicjat i formacja początkowa powinny odbywać się w klasztorze afiliującym lub w innym klasztorze wyznaczonym przez federację.

61. Kandydatki klasztoru afiliowanego są przyjmowane do nowicjatu, nowicjuszki do profesji czasowej, a profeski czasowe do profesji uroczystej przez przełożoną wyższą klasztoru afiliującego, po wysłuchaniu wspólnoty klasztoru afiliowanego i po uzyskaniu pozytywnego wyniku głosowania kapituły konwentualnej klasztoru afiliującego lub przez Przewodniczącą Federacji za zgodą jej Rady.

62. Profesja będzie składana dla klasztoru afiliowanego.

63. Przez czas trwania afiliacji sprawy ekonomiczne obu klasztorów będą prowadzone oddzielnie.

64. Obrady kapituły konwentualnej zostają zawieszane w klasztorze afiliowanym, pozostaje jednak możliwość zwoływania kapituł miejscowych.

IV. Przeniesienie

65. Przeniesienie oznacza zmianę dotychczasowego miejsca zamieszkania wspólnoty monastycznej na inne ze słusznej przyczyny, bez dokonywania modyfikacji prawnego *statusu* klasztoru, składu wspólnoty i bez zmiany osób sprawujących różne urzędy.

66. Dla dokonania przeniesienia konieczne są:

- a) decyzja kapituły konwentualnej klasztoru podjęta większością dwóch trzecich głosów;
- b) powiadomienie w odpowiednim czasie biskupa diecezji, na terenie której znajduje się

---

⁴¹ Zob. VDq, art. 8, §3.

klasztor, który zostanie opuszczony;

c) uzyskanie uprzedniej pisemnej zgody biskupa diecezji, do której wspólnota mniszek ma się przenieść;

d) przedłożenie Stolicy Świętej prośby o przeniesienie klasztoru wraz z podjęciem zobowiązania, że przy przewiezieniu dóbr należących do wspólnoty klasztoru zostaną zachowane normy kanoniczne i cywilne dotyczące tej materii.

V. Zniesienie

67. Afiliacja może być okazją do odnowy i odrodzenia, w przypadku gdy autonomia życia jest częściowo zagrożona. Jeśli sytuacja niezdolności okazuje się nieodwracalna, rozwiązaniem bolesnym, choć koniecznym, jest zniesienie klasztoru.

68. Klasztor mniszek, który nie jest w stanie dawać, zgodnie z kontemplacyjnym charakterem i celem Instytutu, szczególnego publicznego świadectwa wobec Chrystusa i Kościoła, Jego Oblubienicy, powinien być zniesiony, biorąc pod uwagę użyteczność dla Kościoła i Instytutu, do którego klasztor należy.

69. W takich przypadkach Stolicy Świętej przysługuje prawo oceny co do potrzeby utworzenia komisji *ad hoc* składającej się z Ordynariusza, Przewodniczącej Federacji, Asystenta Federacji i Przełożonej wyższej klasztoru⁴².

70. Wśród kryteriów, które mogą przyczynić się do wydania osądu dotyczącego zniesienia klasztoru, po zbadaniu wszystkich okoliczności, należy rozpatrzyć łącznie następujące kwestie: liczba mniszek, zaawansowany wiek większości członkiń wspólnoty, rzeczywista zdolność zarządzania i prowadzenia formacji, brak kandydatek od wielu lat, brak koniecznej żywotności w realizowaniu i przekazywaniu charyzmatu z dynamiczną wiernością⁴³.

71. Klasztor mniszek może zostać zniesiony jedynie przez Stolicę Świętą, po otrzymaniu opinii biskupa diecezjalnego⁴⁴ i, jeśli wydaje się to zasadne, wysłuchawszy zdania

---

⁴² VDq, art. 8, §2.

⁴³ Zob. VDq, art. 8, §1; Jan Paweł II, Posynodalna Adhortacja Apostolska *Vita consecrata* (=Vc) (25.03.1996), 36–37.

⁴⁴ Zob. KPK, kan. 616, §1 i §4.

Przewodniczącej Federacji, Asystenta zakonnego i Ordynariusza zakonnego, jeśli klasztor jest złączony z instytutem męskim, zgodnie z kan. 614 KPK.

72. Dobra zniesionego klasztoru, przy poszanowaniu woli fundatorów i ofiarodawców, idą za pozostałymi mniszkami i w sposób proporcjonalny przechodzą do klasztorów, które przyjmują wspomniane mniszki, o ile nie ma innego rozporządzenia Stolicy Świętej⁴⁵, która w poszczególnych przypadkach może zarządzić przekazanie części majątku na cele charytatywne, na rzecz Kościoła partykularnego, na terenie którego znajduje się klasztor, na rzecz Federacji i na „Fundusz dla mniszek”.

73. W przypadku zniesienia klasztoru całkowicie wygasłego, w którym nie pozostały przy życiu żadne mniszki, o ile Stolica Święta nie zarządzi inaczej⁴⁶, dobra zniesionego klasztoru, zgodnie z prawem kanonicznym i cywilnym, przechodzą na odpowiednią wyższą osobę prawną, to znaczy na Federację klasztorów lub na inną równoważną strukturę wspólnoty między klasztorami albo na żeńską Kongregację monastyczną.

VI. Nadzór kościelny nad klasztorem

74. W każdej strukturze wspólnoty lub władzy, której żeńskie klasztory mogą być członkami, zapewnia się im konieczny i słuszny nadzór sprawowany głównie, choć nie wyłącznie, przez regularne wizytacje władzy zewnętrznej w stosunku do samego klasztoru.

75. Zgodnie z prawem powszechnym i własnym posługa sprawowania nadzoru przysługuje:

- a) przewodniczącej żeńskiej Kongregacji monastycznej w odniesieniu do wspólnot klasztorów należących do kongregacji;
- b) przełożonemu wyższemu Instytutu męskiego przyłączającego, który nazwany jest Ordynariuszem zakonnym, w odniesieniu do wspólnoty żeńskiego klasztoru prawnie z nim złączonego, zgodnie z przepisami prawa⁴⁷;

---

⁴⁵ Zob. KPK, kan. 616, §2.

⁴⁶ Zob. KPK, kan. 616, §2.

⁴⁷ Zob. KPK, kan. 614.

c) biskupowi diecezjalnemu w odniesieniu do wspólnot klasztorów powierzonych jego szczególnemu nadzorowi zgodnie z przepisami prawa⁴⁸, które znajdują się w jego Kościele partykularnym.

76. Każdy klasztor żeński jest powierzony nadzorowi jednej władzy, ponieważ nie istnieje już w Kodeksie Prawa Kanonicznego system „*podwójnej zależności*”, jednocześnie i łącznej, mianowicie od biskupa i od przełożonego regularnego, występujący w różnych kanonach Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku.

77. W odniesieniu do klasztorów mniszek połączonych w Kongregacji monastycznej zakres oraz konkretne sposoby realizowania posługi nadzoru powinny zostać zaczerpnięte z Konstytucji tejże żeńskiej Kongregacji monastycznej, zatwierdzonych przez Stolicę Świętą.

78. W odniesieniu do klasztorów mniszek prawnie złączonych z instytutem męskim zakres oraz sposoby realizowania posługi nadzoru ze strony Ordynariusza zakonnego są ustalone we własnych Konstytucjach, zatwierdzonych przez Stolicę Świętą; powinny one również określać prawa i obowiązki przełożonego przyłączającego i złączonego klasztoru żeńskiego, zgodnie z własną duchowością i własnymi tradycjami.

79. W miarę możliwości należy popierać prawne złączenie klasztorów mniszek z odpowiednim zakonem męskim⁴⁹ w celu zachowania tożsamości rodziny charyzmatycznej.

80. Klasztory tworzące kongregację i klasztory prawnie złączone z instytutem męskim pozostają jednak związane z biskupem diecezjalnym zgodnie z tym, co zostało ustalone przez prawo powszechne i przytoczone w punkcie 83. niniejszej Instrukcji.

81. Odnośnie do żeńskich klasztorów powierzonych szczególnemu nadzorowi biskupa diecezjalnego nadzór względem wspólnoty klasztoru wyraża się przede wszystkim w sytuacjach określonych przez prawo powszechne; w ten sposób biskup diecezjalny:

a) przewodniczy kapitule konwentualnej, która dokonuje wyboru Przełożonej wyższej⁵⁰;

b) przeprowadza regularną wizytację klasztoru, także w zakresie dyscypliny wewnętrznej⁵¹, z uwzględnieniem rozporządzeń niniejszej Instrukcji;

---

⁴⁸ Zob. KPK, kan. 615.

⁴⁹ Zob. VDq, art. 9, §4.

⁵⁰ Zob. KPK, kan. 625, §2.

⁵¹ Zob. KPK, kan. 628, §2 nr 1.

c) jako Ordynariusz miejsca sprawdza roczne sprawozdanie z ekonomicznego zarządu klasztoru⁵²;

d) uchylając postanowienia kan. 638, §4 KPK, jako Ordynariusz miejsca, udziela pisemnej zgody na szczególne akty administracyjne, jeśli zostało tak ustalone w prawie własnym⁵³;

e) potwierdza indult definitywnego odejścia z klasztoru, udzielony profesce o ślubach czasowych przez Przełożoną wyższą za zgodą jej Rady⁵⁴;

f) wydaje dekret o wydaleniu mniszki, również o ślubach czasowych⁵⁵.

82. Powyższe przypadki, wymienione w celu określenia zakresu i sposobów szczególnego nadzoru biskupa diecezjalnego, stanowią podstawę dla określenia zakresu władzy i nadzoru ze strony Ordynariusza zakonnego Instytutu przyłączającego sprawowanego nad żeńskim klasztorem prawnie złączonym z tymże instytutem i powinny być obecne w Konstytucjach klasztoru złączonego.

VII. Relacje między klasztorem i Biskupem diecezjalnym

83. Wszystkie klasztory żeńskie, z zachowaniem ich wewnętrznej autonomii⁵⁶ oraz ewentualnego wyjęcia spod władzy zewnętrznej⁵⁷, podlegają biskupowi diecezjalnemu, który sprawuje swoją pasterską pieczę w następujących przypadkach:

a) wspólnota klasztoru żeńskiego podlega władzy biskupa⁵⁸, któremu winna okazywać pełen oddania szacunek i poważanie w sprawach, które dotyczą publicznego sprawowania kultu Bożego, troski o dusze⁵⁹ i form apostołatu właściwych dla jej własnego charakteru⁶⁰;

---

⁵² Zob. KPK, kan. 637.

⁵³ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

⁵⁴ Zob. KPK, kan. 688, §2.

⁵⁵ Zob. KPK, kan. 699, §2.

⁵⁶ Zob. KPK, kan. 586.

⁵⁷ Zob. KPK, kan. 591.

⁵⁸ Zob. KPK, kan. 678, §1.

⁵⁹ Zob. KPK, kan. 392; kan. 680.

⁶⁰ Zob. KPK, kan. 394; kan. 673; kan. 674; kan. 612.

b) biskup diecezjalny⁶¹ przy okazji wizytacji pasterskiej lub innych wizyt ojcowskich, a także w razie konieczności, może sam zastosować odpowiednie rozwiązania⁶², kiedy stwierdzi, że istnieją nadużycia i kiedy wezwania skierowane do Przełożonej wyższej nie przyniosły żadnego rezultatu;

c) biskup diecezjalny bierze udział w erylowaniu klasztoru, udzielając pisemnej zgody, zanim zostanie wystosowana prośba o pozwolenie do Stolicy Apostolskiej⁶³;

d) biskup diecezjalny, jako Ordynariusz miejsca, bierze udział w mianowaniu kapelana⁶⁴ i, zawsze jako Ordynariusz miejsca, w zatwierdzaniu spowiedników zwyczajnych⁶⁵.

Wszystko to powinno dokonywać się z uwzględnieniem „specyfiki własnego charyzmatu oraz wymagań życia braterskiego we wspólnocie”⁶⁶;

e) biskup diecezjalny bierze udział w zniesieniu klasztoru, wyrażając swoją opinię⁶⁷;

f) do biskupa diecezjalnego, jako do Ordynariusza miejsca, i do własnych przełożonych odnosi się mniszka eksklaustrowana, pozostając pod ich władzą i opieką⁶⁸;

g) biskup diecezjalny może ze słusznej przyczyny wejść do klauzury oraz pozwolić, za zgodą Przełożonej wyższej, na wejście innych osób⁶⁹.

84. W przypadku klasztorów należących do kongregacji oraz klasztorów złączonych z instytutem męskim wyżej wymienione punkty dotyczące pasterskiej pieczy stanowią jedyne możliwe formy działania biskupa diecezjalnego, ponieważ winny być zachowane prawa i obowiązki Przewodniczącej Kongregacji w stosunku do klasztorów należących do kongregacji oraz prawa i obowiązki Ordynariusza zakonnego Instytutu męskiego wobec złączonego z nim klasztoru.

---

⁶¹ Zob. KPK, kan. 683, §2.

⁶² Zob. KPK, kan. 1320.

⁶³ Zob. KPK, kan. 609.

⁶⁴ Zob. KPK, kan. 567.

⁶⁵ Zob. KPK, kan. 630, §3.

⁶⁶ VDq, art. 6, §2.

⁶⁷ Zob. KPK, kan. 616, §1.

⁶⁸ Zob. KPK, kan. 687.

⁶⁹ Częściowe uchylenie postanowień kanonu 667 §4 KPK zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

85. W przypadku klasztorów powierzonych szczególnemu nadzorowi biskupa diecezjalnego wyżej wymienione punkty dotyczące pasterskiej pieczy uzupełniają to, co Kodeks Prawa Kanonicznego wymienia jako przejawy szczególnego nadzoru, wspomniane w punkcie 81. niniejszej Instrukcji.

ROZDZIAŁ II

FEDERACJA KLASZTORÓW

I. NATURA I CEL

86. Federacja jest strukturą wspólnoty między klasztorami tego samego Instytutu erygowaną przez Stolicę Świętą, aby klasztory, które dzielą ten sam charyzmat, nie

pozostawały w izolacji, ale aby wiernie go strzegły i, świadcząc sobie nawzajem braterską pomoc, żyły niezbywalną wartością wspólnoty⁷⁰.

87. Federacja składa się z pewnej liczby klasztorów autonomicznych, które łączy podobieństwo ducha i tradycji i które, jeśli nie są połączone z konieczności według kryterium geograficznego, to w miarę możliwości nie powinny być zbyt oddalone geograficznie⁷¹.

88. Stolica Święta posiada wyłączne prawo erygowania, zawieszania, łączenia i znoszenia Federacji⁷² klasztorów mniszek.

89. Podobnie Stolica Święta posiada wyłączne prawo przypisania klasztoru autonomicznego do Federacji lub pozwolenia na przejście klasztoru z jednej Federacji do drugiej w ramach tego samego Instytutu.

90. Federacja klasztorów mniszek, ze względu na źródło, z którego ona pochodzi, oraz na władzę, której bezpośrednio podlega i która nią kieruje, jest na prawie papieskim, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

91. Statuty Federacji powinny być zgodne nie tylko z tym, co zostało ustalone w niniejszej Instrukcji, ale również z naturą, prawami, duchem i tradycjami Instytutu przynależącego.

92. Federacja, stosownie do niniejszej Instrukcji i własnych Statutów oraz zgodnie ze specyfiką własnego charyzmatu, sprzyja rozwijaniu życia kontemplacyjnego w klasztorach, zapewnia pomoc w zakresie formacji początkowej i stałej, a także w zakresie wymiany mniszek i dzielenia się dobrami materialnymi⁷³.

93. Zgodnie z rozporządzeniami Konstytucji apostolskiej *Vultum Dei quaerere* wszystkie klasztory powinny wstępnie przyłączyć się do Federacji. Dla szczególnych, obiektywnych i uzasadnionych powodów, po głosowaniu kapituły konwentualnej, klasztor może poprosić Stolicę Świętą o zwolnienie z tego obowiązku. Udzielenie takiego zwolnienia jest zastrzeżone Stolicy Świętej⁷⁴. Dla obiektywnych i uzasadnionych powodów, po głosowaniu kapituły konwentualnej, klasztor może poprosić Stolicę Świętą, aby nie należał już do Federacji. Na

---

⁷⁰ Zob. VDq, 28–30.

⁷¹ Zob. VDq, art. 9, §2.

⁷² Zob. KPK, kan. 582.

⁷³ Zob. VDq, 30; art. 9, §3.

⁷⁴ , art. 9, §1.

Stolicy Świętej spoczywa obowiązek przeprowadzenia właściwego rozeznania, zanim udzieli pozwolenia na opuszczenie Federacji.

94. Po dokonaniu kanonicznego erygowania Federacja prosi również o uznanie w zakresie prawa cywilnego i umieszcza swoją siedzibę prawną w jednym z należących do niej klasztorów.

95. Różne federacje tego samego instytutu mogą, za zgodą Stolicy Świętej, utworzyć między sobą *Konfederację*⁷⁵, aby nadawać wspólny kierunek i określoną koordynację działaniom poszczególnych Federacji.

96. Stolica Święta może powołać lub zatwierdzić dla każdego instytutu *Komisję Międzynarodową*, powołaną w celu popierania studiów nad tematami związanymi z życiem kontemplacyjnym w odniesieniu do własnego charyzmatu⁷⁶.

97. Prawnie erygowana Federacja jest publiczną osobą prawną w Kościele, dlatego też posiada zdolność nabywania, posiadania, zarządzania i alienacji dóbr doczesnych, ruchomych i nieruchomości, które są dobrami kościelnymi, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego.

98. W celu ożywiania i wzmacniania jedności między klasztorami – co stanowi realizację jednego z celów Federacji – należy popierać pewną wymianę dóbr między klasztorami, koordynowaną przez Przewodniczącą Federacji.

99. Wymiana dóbr w Federacji dokonuje się poprzez składki, darowizny, pożyczki, ofiarowane przez klasztory innym klasztorom, znajdującym się w trudnościach ekonomicznych, oraz na wspólne potrzeby Federacji.

100. Federacja uznaje dobra będące w jej posiadaniu za konieczne i użyteczne środki dla osiągnięcia swoich celów.

101. Każda Federacja ustanawia fundusz finansowy (kasę federalną) dla realizowania celów Federacji. Fundusz ten służy pokryciu zwyczajnych wydatków samej Federacji i tych związanych z formacją mniszek na szczeblu Federacji oraz dofinansowywaniu utrzymania i leczenia mniszek, konserwacji budynków i wspieraniu nowych fundacji.

---

⁷⁵ Zob. KPK, kan. 582; VDq, art. 9, §4.

⁷⁶ Zob. VDq, art. 9, §4.

102. Fundusz finansowy jest zasilany przez dobrowolne wpłaty klasztorów, ofiary dobroczyńców oraz dochody pochodzące z alienacji dóbr klasztorów zniesionych, jak określono w niniejszej Instrukcji⁷⁷.

103. Sprawami ekonomicznymi Federacji zarządza Rada Federacji, której przewodniczy Przewodnicząca Federacji, korzystając ze współpracy ekonomki Federacji.

104. W zakresie zarządzania zwyczajnego Przewodnicząca Federacji i ekonomka Federacji ponoszą wydatki i dokonują wiążących aktów administracyjnych w granicach swoich obowiązków.

105. W odniesieniu do nadzwyczajnych wydatków i aktów administracyjnych konieczne jest pozwolenie Rady Federacji i Zgromadzenia Federacji, stosownie do wysokości kwoty ustalonej w prawie własnym. Każda Federacja na Zgromadzeniu wyborczym ustala sumę, powyżej której konieczne jest uzyskanie pozwolenia Rady Federacji i Zgromadzenia Federacji.

106. W przypadku transakcji lub sprzedaży, której wartość przekracza kwotę ustaloną przez Stolicę Świętą dla poszczególnych regionów, lub w przypadku darowizn wotywnych ofiarowanych Kościołowi, albo cennych przedmiotów o wartości historycznej lub artystycznej, wymagane jest ponadto zezwolenie Stolicy Świętej.

107. Do ważności sprzedaży czy jakiegokolwiek innej transakcji, przez które stan majątkowy Federacji mógłby doznać uszczerbku, wymagane jest pisemne zezwolenie Przewodniczącej Federacji, wydane za zgodą Rady lub Zgromadzenia Federacji, w zależności od wartości sprzedaży czy transakcji określonej w prawie własnym.

108. Uchylając postanowienia kan. 638, §4 KPK, dla ważności alienacji dóbr klasztorów zniesionych, niezależnie od wartości dobra alienowanego, Przewodnicząca Federacji i Rada Federacji muszą uzyskać zawsze i wyłącznie pisemne zezwolenie Stolicy Świętej⁷⁸.

109. O ile Stolica Święta nie postanowi inaczej⁷⁹, Przewodnicząca Federacji dysponuje dochodami pochodzącymi z alienacji dóbr klasztorów całkowicie wygasłych należących do Federacji, zgodnie z tym, co zostało ustalone w niniejszej Instrukcji.

---

⁷⁷ Zob. , 30; art. 9, §3.

⁷⁸ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

⁷⁹ Zob. KPK, kan. 616, §2.

II. Przewodnicząca Federacji

110. Przewodnicząca Federacji, wybrana przez Zgromadzenie Federacji zgodnie z przepisami Statutów Federacji na okres sześciu lat, nie jest Przełożoną wyższą i w wypełnianiu swojej posługi działa na mocy tego, co niniejsza Instrukcja jej przyznaje⁸⁰, zgodnie z prawem powszechnym i własnym.

---

⁸⁰, art. 9, §3.

Zob. VDq

111. Uchylając postanowienia kan. 628, §2, 1° KPK Przewodnicząca Federacji w ustalonym czasie towarzyszy Wizytatorowi regularnemu podczas wizytacji kanonicznej klasztorów należących do Federacji jako współwizytatorka⁸¹.

112. Przewodnicząca Federacji, jeśli chodzi o wizytację kanoniczną wspólnoty własnego klasztoru, deleguje Radną Federacji jako współwizytatorkę Wizytatora regularnego.

113. Przewodnicząca Federacji, ilekroć zaistnieje taka konieczność, może wizytować wspólnoty klasztorów należących do Federacji wraz z towarzyszącą jej współwizytatorką wybraną kolejno spośród Radnych Federacji, a także z ekonomką Federacji.

114. Wszystkie inne wizyty – matczyne lub siostrzane – są ustalane w porozumieniu z Przełożoną klasztoru.

115. Przewodnicząca Federacji na zakończenie wizytacji kanonicznej wskazuje na piśmie

Przełożonej wyższej klasztoru najbardziej właściwe rozwiązania spraw i sytuacji, które wyłoniły się podczas wizytacji, oraz o wszystkim informuje Stolicę Świętą.

116. Podczas wizytacji kanonicznej Przewodnicząca Federacji sprawdza, w jaki sposób kwestie wymienione w punkcie 12. i rozwinięte w punktach 13-35. Konstytucji apostolskiej

Vultum Dei quaerere są realizowane⁸² i czy są przestrzegane związane z nimi normy wykonawcze uchwalone podczas Zgromadzeń Federacji.

117. Przewodnicząca Federacji czuwa zwłaszcza nad formacją początkową i stałą w klasztorach, aby zgadzała się z charyzmatem Instytutu, tak by każda wspólnota była latarnią, która oświeca drogę mężczyzn i kobiet naszych czasów⁸³. Na zakończenie wizytacji poinformuje Stolicę Świętą o tym, czy klasztor posiada realną możliwość zapewnienia formacji początkowej, czy jej nie posiada.

118. Formacja formaterek i sióstr współpracujących z nimi należy częściowo do klasztorów, a częściowo do Federacji, z tego względu Przewodnicząca Federacji jest wezwana

---

⁸¹ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

⁸² Zob. VDq, art. 2, §2.

⁸³ Zob. VDq, 36.

do tego, aby wzmacniać formację na szczeblu Federacji⁸⁴ i aby wymagać uczestnictwa w niej od tych, które spełniają posługę formaterek; w przeciwnym wypadku przedstawia sprawę Stolicy Świętej.

119. Przewodnicząca Federacji organizuje formację przewidzianą przez Zgromadzenie federacji dla tych, które są powołane do sprawowania posługi władzy⁸⁵, i wymaga od nich udziału w niej; w przeciwnym wypadku przedstawia sprawę Stolicy Świętej.

120. Przewodnicząca Federacji po wysłuchaniu opinii Rady Federacji wybiera najbardziej odpowiednie miejsca dla przeprowadzenia specjalnych kursów formacyjnych dla formaterek i sióstr współpracujących z nimi, jak również dla tych, które są powołane do sprawowania posługi władzy, ustalając czas trwania kursów, tak aby nie przynosiły one uszczerbku wymogom życia kontemplacyjnego⁸⁶ i wspólnotowego.

121. W przypadku utraty przez klasztor autonomiczny rzeczywistej autonomii życia⁸⁷ Przewodnicząca Federacji jest zobowiązana poinformować o tym Stolicę Świętą.

122. Gdy Przełożona wyższa klasztoru odmawia mniszce pozwolenia na przejście do innego klasztoru tego samego Instytutu, Przewodnicząca Federacji, po przeprowadzeniu wraz ze swoją radą należytego rozeznania odnośnie do tej sprawy, powiadamia o tym Stolicę Świętą, która zadecyduje, co należy uczynić.

III. Rada Federacji

123. Rada Federacji składa się z czterech radnych, wybranych przez Zgromadzenie federacji spośród wszystkich mniszek profesek uroczystych klasztorów należących do Federacji; czas trwania jej kadencji wynosi sześć lat.

124. Rada Federacji posiada kompetencje wyłącznie w zakresie, jaki przyznaje jej niniejsza Instrukcja⁸⁸, oraz jaki ewentualnie zostanie ustalony w statutach, jednakże Przewodnicząca Federacji może zasięgać jej opinii zawsze, gdy uzna to za stosowne.

---

⁸⁴, art. 3, §3.

⁸⁵ Zob. VDq, art. 7, §1.

⁸⁶ Zob. VDq, art. 3, §4.

⁸⁷ Zob. VDq, art. 8, §1.

⁸⁸, art. 9, §3.

125. Na zakończenie każdej wizytacji kanonicznej Przewodnicząca Federacji skonsultuje z Radą Federacji najbardziej właściwe rozwiązania spraw i sytuacji, które wyłoniły się podczas wizytacji, zanim przekaże je na piśmie Przełożonej wyższej klasztoru.

126. Rada Federacji wyraża swoje zdanie odnośnie do wyboru najbardziej odpowiedniego czasu i miejsca dla przeprowadzenia specjalnych kursów formacyjnych dla formaterek i sióstr współpracujących z nimi, jak również dla tych, które są powołane do sprawowania posługi władzy.

127. Rada Federacji współpracuje z Przewodnicząca Federacji przy sporządzaniu *sprawozdania* o stanie Federacji i poszczególnych klasztorów, które przesyła się do Stolicy Świętej na koniec sześćdziesiątka.

128. Przewodnicząca Federacji zasięga opinii swojej Rady, zanim wystosuje do Stolicy Świętej prośbę o afiliację lub zniesienie klasztoru.

129. Rada Federacji aprobuje wybór Formatorki Federacji, która prowadzi i koordynuje wspólną formację początkową⁸⁹. Podobnie, z ważnej przyczyny, wyraża zgodę na odwołanie z urzędu Formatorki Federacji.

130. Uchylając postanowienia kan. 686, §2 KPK Rada Federacji wyraża zgodę na prośbę o indult eksklustracji mniszki o ślubach uroczystych, czyniąc to po roku udzielonym jej przez Przełożoną wyższą klasztoru i do upływu trzech lat⁹⁰.

131. Rada Federacji udziela zgody na przedłużenie indultu eksklustracji na prośbę mniszki o ślubach uroczystych, skierowanej do Stolicy Świętej⁹¹. Przewodnicząca Federacji, zanim przedstawi sprawę Radzie Federacji, powinna uzyskać pisemną opinię Przełożonej wyższej mniszki profeski o ślubach uroczystych, która prosi o przedłużenie indultu, wyrażoną kolegialnie razem z Radą klasztoru, po uprzednim uzyskaniu zgody Ordynariusza miejsca, gdzie mniszka ma zamieszkać, i zasięgnięciu opinii Biskupa diecezjalnego albo kompetentnego Ordynariusza zakonnego.

---

⁸⁹ Zob. VDq, art. 3, §7.

⁹⁰ Uchylenie zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

⁹¹ Uchylenie zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

132. Rada Federacji przejmuje funkcje rady klasztoru autonomicznego, kiedy ten na skutek afiliacji zostaje powierzony Przewodniczącej Federacji w procesie towarzyszenia mającym na celu przywrócenie żywotności klasztorowi lub jego zniesienie⁹².

IV. Zgromadzenie Federacji

133. Wspólnota istniejąca między klasztorami staje się widzialna poprzez zgromadzenie federacji, które jest znakiem jedności w miłości i którego głównym zadaniem jest strzeżenie charyzmatycznego dziedzictwa Instytutu w klasztorach należących do federacji oraz

---

⁹² Zob. VDq, art. 8, §7.

promowanie przystosowanej do współczesności odnowy zgodnej z nim, z zastrzeżeniem, że żadna Federacja klasztorów mniszek lub Konfederacja Federacji nie reprezentuje całego Instytutu.

134. Na mocy prawa w Zgromadzeniu Federacji uczestniczą: Przewodnicząca Federacji, Radne Federacji, Ekonomka Federacji, Przełożona wyższa i Delegatka każdego klasztoru autonomicznego należącego do Federacji, wybrana przez kapitułę konwentualną; Sekretarka Federacji pełni jedynie funkcję protokolantki

135. Zgromadzenie zwyczajne Federacji jest zwoływane co sześć lat dla dokonania wznowienia urzędów Federacji.

136. Zgromadzenie półkadencyjne Federacji jest zwoływane co trzy lata dla dokonania oceny bieżącej działalności oraz dla zastosowania ewentualnych środków zaradczych lub zmian.

137. Jeśli zachodzi konieczność lub uzna się to za stosowne, Przewodnicząca Federacji, za zgodą Rady Federacji, może zwołać Zgromadzenie nadzwyczajne Federacji.

138. Zgromadzenie Federacji, zarówno zwyczajne, jak i półkadencyjne, jest zwoływane przez Przewodniczącą Federacji przynajmniej na sześć miesięcy przed upływem sześćciolecia lub zakończeniem trzechlecia.

139. Zgromadzenie nadzwyczajne Federacji jest zwoływane przez Przewodniczącą na dwa miesiące przed jego planowanymi obradami.

140. W wypadku wakat urzędu Przewodniczącej Federacji wskutek jej śmierci lub innych okoliczności przewidzianych przez prawo⁹³ pierwsza Radna w ciągu miesiąca od zaistnienia wakat zwołuje Zgromadzenie nadzwyczajne Federacji, które powinno odbyć się w ciągu dwóch miesięcy od zwołania. W takim przypadku przystępuje się ponownie do wyboru Radnych Federacji i Ekonomki Federacji.

141. Zgromadzenie Federacji:

a) przyjmuje *sprawozdanie* Przewodniczącej Federacji o stanie Federacji i poszczególnych klasztorów;

b) wybiera Przewodniczącą Federacji i Radę Federacji;

c) wybiera Ekonomkę Federacji;

d) zajmuje się sprawami większej wagi;

---

⁹³ KPK, kan. 184, §1.

- e) podejmuje decyzje i wydaje normy obowiązujące wszystkie mniszki, po definitywnym zatwierdzeniu ich przez Stolicę Świętą;
- f) opracowuje na okres sześćdziesięciu lat wspólne kierunki formacyjne, które każda wspólnota zobowiązuje się realizować;
- g) wspiera tworzenie nowych fundacji oraz sposoby ich realizowania, czy to jako dzieło pojedynczych klasztorów, czy też Federacji;
- h) wyznacza klasztor na miejsce wspólnej formacji początkowej dla klasztorów należących do Federacji⁹⁴;
- i) ustala program formacyjny dla tych, które są powołane do sprawowania posługi władzy⁹⁵, oraz dla formaterek⁹⁶.

V. Urzędy Federacji

142. Administracja dobrami materialnymi Federacji jest powierzona Ekonomce Federacji, wybranej przez Zgromadzenie Federacji na okres sześciu lat.

143. Do obowiązków Ekonomki Federacji należy wykonywanie postanowień Rady Federacji oraz współpraca z Przewodniczącą Federacji, w ramach wizytacji regularnej, przy ocenie stanu ekonomicznego poszczególnych klasztorów, wskazując jego aspekty pozytywne i problematyczne – dane, które powinny pojawić się w końcowym *sprawozdaniu* z wizytacji.

144. Sekretarka Federacji jest wybierana przez Przewodniczącą Federacji i sprawuje swój urząd przez sześć lat; urząd ten może być pełniony przez jedną z Radnych Federacji.

145. O ile to możliwe, Sekretarka Federacji rezyduje w klasztorze wyznaczonym na prawną siedzibę Federacji i tam przechowuje dokumenty oraz aktualizuje archiwum Federacji.

146. Zgodnie ze wskazaniem Przewodniczącej Federacji, Sekretarka Federacji ustala porządek dnia i zwołuje Radę Federacji, podczas której pełni funkcję protokolantki.

147. Zgodnie ze wskazaniem Przewodniczącej Federacji, sekretarka przygotowuje Zgromadzenie Federacji.

---

⁹⁴ Zob. VDq, art. 3, §7.

⁹⁵ Zob. VDq, art. 7, §1.

⁹⁶ Zob. VDq, art. 3, §3.

148. Formatorka federalna⁹⁷ jest mianowana *ad nutum* przez Przewodniczącą Federacji za zgodą Rady Federacji. Formatorka federalna może być z ważnej przyczyny odwołana z urzędu przez Przewodniczącą Federacji za zgodą tejże Rady.

VI. Asystent zakonny

149. Asystent Federacji reprezentuje Stolicę Świętą wobec Federacji, ale nie wobec poszczególnych klasztorów, które ją tworzą, oraz spełnia swoje zadanie, postępując ściśle według dyspozycji odnoszących się do jego urzędu i wypełniając otrzymaną funkcję w granicach swoich kompetencji.

150. Asystent Federacji, ponieważ w pewnym stopniu uczestniczy w jurysdykcji Stolicy Świętej, jest prezbiterem mianowanym przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego dla jednej lub kilku Federacji.

151. Asystent Federacji nie jest przełożonym wyższym i spełnia swoje zadanie w duchu współpracy i służby wobec Federacji, zachęcając do strzeżenia autentycznego ducha Instytutu i wspomagając przewodniczącą swoimi radami w kierowaniu Federacją, szczególnie w zakresie formacji na szczeblu Federacji i w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych większej wagi.

152. Mianowanie Asystenta Federacji jest zastrzeżone Stolicy Świętej, ale Federacja ma prawo przedstawienia kandydatów na ten urząd.

153. Mianowanie Asystenta dokonuje się *ad nutum Sanctae Sedis*.

154. W określonym czasie Przewodnicząca Federacji jest zobowiązana przedstawić Stolicy Świętej nazwiska trzech możliwych kandydatów na urząd Asystenta Federacji, załączając wyniki konsultacji uprzednio przeprowadzonych we wspólnotach poszczególnych klasztorów należących do Federacji, *curriculum vitae* każdego kandydata, własną opinię, opinię Rady Federacji, nulla-osta Ordynariuszy kandydatów. Stolica Święta zastrzega sobie prawo uzupełnienia, w sposób uznany za najbardziej odpowiedni i dogodny, informacji dotyczących kandydatów na urząd asystenta.

---

⁹⁷ Zob. VDq, art. 3, §7.

155. Asystent Federacji powinien co roku przesłać krótkie sprawozdanie o swojej działalności, o stanie Federacji, sygnalizując ewentualne sytuacje szczególne. Na zakończenie sprawowania swojego mandatu asystent wysyła do Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego bardziej szczegółowe sprawozdanie o stanie Federacji.

ROZDZIAŁ III

ODDZIELENIE OD ŚWIATA

I. Pojęcie i znaczenie dla życia kontemplacyjnego

156. Wychodząc od sformułowania Kodeksu Prawa Kanonicznego⁹⁸, należy potwierdzić, że oddzielenie od świata charakteryzuje naturę i cele zakonnych Instytutów życia konsekrowanego i współbrzmi z nakazem św. Pawła, który mówi, aby nie brać wzoru z tego świata⁹⁹, uciekając od jakiegokolwiek formy światowości.

Klauzura jest wspólnym obowiązkiem życia zakonnego wszystkich instytutów¹⁰⁰ i wyraża materialny aspekt oddzielenia od świata, który jednak nie wyczerpuje całego zakresu jej znaczenia, przyczyniając się do stworzenia w każdym domu zakonnym atmosfery i środowiska sprzyjających skupieniu, koniecznych dla życia każdego Instytutu zakonnego, a szczególnie dla tych, które oddają się kontemplacji.

157. W życiu kontemplacyjnym mniszek aspekt oddzielenia od świata zasługuje na szczególną uwagę ze względu na najwyższy szacunek, jakim chrześcijańska wspólnota darzy ten rodzaj życia – znak wyłącznego zespolenia Kościoła-Oblubienicy ze swoim Panem, umiłowanym ponad wszystko.

158. Życie mniszek kontemplacyjnych oddających się w szczególny sposób modlitwie, tak że ich serca są nieustannie zwrócone ku Panu, praktykujących ascezę i postępujących w gorliwym rozwoju życia duchowego, jest niczym innym, jak stałym

---

⁹⁸ Zob. KPK, kan. 607, §3.

⁹⁹ Por. Rz 12,2.

¹⁰⁰ Zob. KPK, kan. 667, §1.

dążeniem do niebieskiego Jeruzalem, zapowiedzią Kościoła eschatologicznego, nastawionego na posiadanie i kontemplację Bożego oblicza.

159. Wspólnota klasztoru mniszek, umieszczona niczym miasto na górze i lampa na świeczniku¹⁰¹, mimo prostoty swojego życia, wyraźnie ukazuje cel, ku któremu zmierza cała kościelna wspólnota – żarliwa w działaniu i oddana kontemplacji kroczy drogami czasu, wpatrzona w przyszłe zjednoczenie wszystkiego w Chrystusie.

160. Materialny aspekt oddzielenia od świata przejawia się w szczególności sposobem przez klauzurę, która jest przestrzenią intymności Kościoła-Oblubienicy, ponieważ w świetle szczególnego powołania i misji w Kościele klauzura mniszek kontemplacyjnych zaspokaja potrzebę przebywania z Panem, odczuwaną jako nadrzędna.

161. Określenie *klauzura* oznacza przestrzeń monastyczną oddzieloną od świata zewnętrznego i zastrzeżoną dla mniszek, w której obecność osób z zewnątrz może być dopuszczona jedynie w przypadku konieczności. Powinna to być przestrzeń milczenia i skupienia, w której zgodnie z charyzmatem instytutu może się rozwijać nieustanne poszukiwanie Bożego oblicza.

162. Klauzura przywołuje na myśl ową *izdebkę serca*, w której każdy jest wezwany do życia w zjednoczeniu z Panem. Przyjęta jako dar i wybrana jako dobrowolna odpowiedź miłości, jest miejscem duchowej komunii z Bogiem oraz z bliźnim, gdzie ograniczenie przestrzeni i kontaktów sprzyja wewnętrznemu przyswajaniu wartości ewangelicznych¹⁰².

163. Klauzura jest nie tylko niezmiernie wartościowym środkiem ascetycznym, lecz także sposobem przeżywania Paschy Chrystusa jako radosnego zwiastowania i proroczej zapowiedzi życia oddanego całkowicie Bogu w Jezusie Chrystusie, które może stać się udziałem każdego człowieka i całej ludzkości¹⁰³.

164. Klauzurę w klasztorach mniszek należy pojmować w sensie pozytywnym jako przestrzeń w klimacie intymności, oddaną do użytku mniszek, które żyją życiem kontemplacyjnym. Jest to przestrzeń życia rodzinnego, domowego, w której wspólnota prowadzi życie braterskie w jego najbardziej wewnętrznym wymiarze.

---

¹⁰¹ Por. Mt 5,14–15.

¹⁰² Por. J 13,34; Mt 5,3.8.

¹⁰³ Por. Rz 6,11.

165. Klauzurę w klasztorach mniszek w sensie ograniczenia należy rozumieć jako przestrzeń wymagającą ochrony, aby uniknąć naruszenia jej przez osoby z zewnątrz.

166. Sposób oddzielenia przestrzeni zastrzeżonej wyłącznie dla mniszek od świata zewnętrznego powinien być materialny i skuteczny, nie tylko symboliczny lub duchowy. Określenie formy oddzielenia od świata zewnętrznego należy do Kapituły konwentualnej klasztoru.

167. Każdy klasztor jest zobowiązany do gorliwego zachowania swojego charakteru głównie – lub w przeważającym stopniu – kontemplacyjnego, angażując się szczególnie w to, by tworzyć i przeżywać przestrzeń zewnętrznego i wewnętrznego milczenia w modlitwie¹⁰⁴, ascezie i gorliwym postępie duchowym, w starannie sprawowanej liturgii, w życiu braterskim we wspólnocie, w regularnej obserwacji i dyscyplinie oddzielenia od świata.

II. Środki komunikacji

168. Przepisy dotyczące środków społecznego przekazu, przy całej ich obecnej różnorodności, mają na celu ochronę skupienia i milczenia – można bowiem rzeczywiście pozbawić kontemplacyjną ciszę jej znaczenia przez wypełnienie klauzury hałasem, wiadomościami i słowami. Skupienie i milczenie posiadają ogromne znaczenie dla życia kontemplacyjnego *„jako konieczna przestrzeń dla słuchania i rozważania (ruminatio) Słowa oraz jako warunek niezbędny dla spojrzenia wiary, która pozwala dostrzec obecność Boga zarówno w historii osobistej, jak i braci i siostr [...] oraz w wydarzeniach dzisiejszego świata”*¹⁰⁵.

169. Środki te powinny być zatem używane z umiarem i ostrożnością, nie tylko w odniesieniu do treści, ale także co do ilości informacji i typu przekazu, *„aby rzeczywiście służyły one formacji do życia kontemplacyjnego i koniecznej komunikacji, a nie stały się okazją do rozproszeń albo ucieczki od życia braterskiego we wspólnocie, by nie wpływały ujemnie na wasze powołanie ani nie były przeszkodą dla całkowitego oddania się kontemplacji”*¹⁰⁶.

---

¹⁰⁴ Zob. VDq, 33, art. 12.

¹⁰⁵ VDq, 33.

¹⁰⁶ VDq, 34.

170. Korzystanie ze środków komunikacji w celach informacyjnych, formacyjnych lub dla potrzeb wykonywanej pracy może być dozwolone w klasztorze po roztroprnym rozeznaniu, ku pożytkowi wspólnemu, według rozporządzeń Kapituły konwentualnej zawartych w programie życia wspólnotowego.

171. Mniszki starają się o konieczne informacje dotyczące Kościoła i świata nie przez ilość wiadomości, ale przez umiejętne uchwycenie ich istoty w świetle Bożym, aby w jedności z sercem Chrystusa zanieść je w modlitwie.

III. Klauzura

172. Zgodnie z kan. 667, §3 KPK i z niniejszą Instrukcją każdy klasztor mniszek lub żeńska Kongregacja monastyczna zachowuje klauzurę papieską bądź określa ją w swoich Konstytucjach albo w innym kodeksie prawa własnego, z poszanowaniem własnego charakteru¹⁰⁷.

173. Biskup diecezjalny lub Ordynariusz zakonny czuwają nad zachowaniem klauzury w klasztorach powierzonych ich opiece, wspomagając Przełożoną, do której należy bezpośredni nadzór nad tym.

174. Uchylając postanowienia kan. 667, §4 KPK Biskup diecezjalny, jak również Ordynariusz zakonny, nie interweniują w udzielanie dyspensy od klauzury¹⁰⁸.

175. Uchylając postanowienia kan. 667, §4 KPK udzielenie dyspensy od klauzury przysługuje jedynie Przełożonej wyższej, która w przypadku gdy taka dyspensa przekracza piętnaście dni, może jej udzielić jedynie po otrzymaniu zgody swojej Rady¹⁰⁹.

176. Na skutek całkowitego zniesienia ograniczenia zawartego w Instrukcji *Verbi Sponsa*¹¹⁰, zgodnie z kan. 665, §1 KPK, Przełożona wyższa za zgodą swojej Rady i po wysłuchaniu Biskupa diecezjalnego lub kompetentnego Ordynariusza zakonnego, może dla

---

¹⁰⁷ Zob. VDq, 31.

¹⁰⁸ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

¹⁰⁹ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

¹¹⁰ „Należy zwrócić uwagę na fakt, że norma kanonu 665, §1, dotycząca przebywania poza Instytutem nie dotyczy mniszek klauzurowych”, *Verbi Sponsa*, 17, §2.

śluszej przyczyny pozwolić mniszce profesce o ślubach uroczystych na nieobecność w klasztorze, nie dłużej niż na rok.

177. Uchylając postanowienia kan. 686, §2 KPK Przełożona wyższa za zgodą swojej Rady może udzielić indultu eksklustracyjnego mniszce profesce o ślubach uroczystych, nie dłużej niż na rok, po wcześniejszym uzyskaniu zgody Ordynariusza miejsca, w którym mniszka ma zamieszkać, i po zasięgnięciu opinii Biskupa diecezjalnego albo kompetentnego Ordynariusza zakonnego¹¹¹.

178. Uchylając postanowienia kan. 686, §2 KPK Przewodnicząca Federacji za zgodą swojej Rady może udzielić przedłużenia indultu eksklustracyjnego mniszce profesce o ślubach uroczystych klasztoru należącego do Federacji, na czas nie dłuższy niż dwa lata¹¹².

179. W celu udzielenia takiego pozwolenia Przewodnicząca Federacji, zanim przedstawi sprawę Radzie Federacji, powinna uzyskać pisemną opinię Przełożonej wyższej mniszki profeski o ślubach uroczystych proszącej o przedłużenie indultu, wyrażoną kolegialnie razem z radą klasztoru, po wcześniejszym uzyskaniu zgody Ordynariusza miejsca, w którym mniszka ma zamieszkać oraz opinii Biskupa diecezjalnego albo kompetentnego Ordynariusza zakonnego.

180. Każde kolejne przedłużenie indultu eksklustracyjnego jest zastrzeżone wyłącznie Stolicy Świętej¹¹³.

181. Podczas wizytacji kanonicznej Wizytatorzy mają obowiązek zweryfikować, czy są zachowywane wszystkie elementy właściwe życiu kontemplacyjnemu, przedstawione w konstytucji *Vultum Dei quaerere*¹¹⁴, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu oddzielenia od świata.

182. Kościół, darząc najwyższym szacunkiem powołanie mniszek, zachęca je do wiernego i odpowiedzialnego zachowywania ducha i dyscypliny klauzury, tak aby rozwijały we własnej wspólnotce owocne i pełne ukierunkowanie na kontemplację Boga w Trójcy Jedynej.

---

¹¹¹ Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

¹¹² Uchylenie postanowień zatwierdzone przez Ojca Świętego w formie szczególnej.

¹¹³ Zob. KPK, kan. 686, §1.

¹¹⁴ Zob. VDq, 12-37.

IV. Klauzura papieska

183. Klauzura papieska ustanowiona w 1298 roku przez Bonifacego VIII jest tą, która obowiązuje „zgodnie z normami wydanymi przez Stolicę Apostolską”¹¹⁵ i która wyklucza zewnętrzne zadania apostołatu.

184. Choć Pius XII dokonał rozróżnienia na klauzurę większą i mniejszą¹¹⁶, to Kodeks Prawa Kanonicznego uznaje tylko jeden rodzaj klauzury papieskiej, zachowywanej w klasztorach mniszek całkowicie oddanych życiu kontemplacyjnemu¹¹⁷.

185. Klauzura papieska w odniesieniu do mniszek oznacza uznanie wyjątkowości życia całkowicie kontemplacyjnego, w którym każda z nich rozwija duchowość zaślubin z Chrystusem, co staje się znakiem i urzeczywistnieniem wyłącznej jedności Kościoła Oblubienicy ze swoim Panem.

186. Rzeczywiste oddzielenie od świata jest w dużym stopniu naznaczone milczeniem i samotnością¹¹⁸, które wyrażają i strzegą integralności i tożsamości życia wyłącznie kontemplacyjnego, tak aby było wierne swojemu szczególnemu charyzmatowi oraz zdrowym tradycjom Instytutu.

187. Życie w pełni kontemplacyjne, aby zostało uznane za życie objęte klauzurą papieską, musi być całkowicie podporządkowane osiągnięciu zjednoczenia z Bogiem w kontemplacji.

188. Instytut jest uznany za całkowicie kontemplacyjny, jeśli:

a) jego członkowie kierują całą swoją aktywność, wewnętrzną i zewnętrzną, na intensywne i stałe poszukiwanie zjednoczenia z Bogiem w klasztorze i na kontemplację Jego oblicza;

b) wyklucza zewnętrzne i bezpośrednie zadania apostołskie oraz, zazwyczaj, fizyczne uczestnictwo w wydarzeniach i posługach wspólnoty kościelnej. Tego rodzaju uczestnictwo,

---

¹¹⁵ KPK, kan. 667, §3.

¹¹⁶ Zob. SCE, art. IV, 1-2; *Inter praeclara*, VI-X.

¹¹⁷ Zob. VDq, 31.

¹¹⁸ Zob. VDq, 33.

za uprzednią zgodą Kapituły konwentualnej, może być dozwolone przez Biskupa diecezjalnego lub Ordynariusza zakonnego klasztoru tylko w szczególnych okolicznościach;

c) realizuje oddzielenie od świata, według konkretnych zasad ustalonych przez Kapitułę konwentualną, w sposób radykalny, rzeczywisty i skuteczny, a nie jedynie symboliczny, stosownie do przepisów prawa powszechnego i własnego, zgodnie z charyzmatem Instytutu.

V. Normy dotyczące klauzury papieskiej

189. Z uwagi na różnorodność Instytutów oddanych życiu całkowicie kontemplacyjnemu i ich tradycji, oprócz tego, co ustala się w niniejszej Instrukcji, niektóre zasady oddzielenia od świata pozostawia się do ujęcia w Konstytucjach lub w innych kodeksach prawa własnego danego instytutu, które zgodnie z danym charyzmatem mogą ustalać również surowsze normy dotyczące klauzury, a te powinny być zatwierdzone przez Stolicę Apostolską.

190. Prawo klauzury papieskiej obejmuje miejsce zamieszkania oraz wszystkie wewnętrzne i zewnętrzne pomieszczenia klasztoru zastrzeżone wyłącznie dla mniszek, w których obecność osób z zewnątrz może być dopuszczona jedynie w przypadku konieczności. Powinna to być przestrzeń milczenia i skupienia, łatwiejszych do osiągnięcia przez brak dzieł zewnętrznych, gdzie z większą łatwością może rozwijać się nieustanne poszukiwanie Bożego oblicza, zgodnie z charyzmatem Instytutu.

191. Udział wiernych w obrzędach liturgicznych w kościele lub w kaplicy klasztoru czy w *lectio divina* nie dopuszcza wyjścia mniszek poza klauzurę papieską ani wejścia wiernych do chóru mniszek, z wyjątkiem szczególnych przypadków, według osądu Kapituły konwentualnej.

192. Na mocy prawa klauzury papieskiej mniszki, nowicjuszki oraz postulantki powinny przebywać w obrębie klauzury klasztoru i nie mogą jej opuszczać poza sytuacjami przewidzianymi w prawie. Podobnie nikomu nie wolno wchodzić w obręb klauzury klasztoru z wyjątkiem przypadków przewidzianych w prawie.

193. W klasztorach oddanych życiu całkowicie kontemplacyjnemu normy dotyczące oddzielenia od świata siostr zewnętrznych, jeśli Konstytucje lub inne kodeksy prawa własnego Instytutu je przewidują, zostaną określone przez prawo partykularne.

194. Udzielenie pozwolenia na wejście i wyjście z klauzury papieskiej wymaga zawsze słusznej przyczyny, podyktowanej prawdziwą koniecznością poszczególnych mniszek lub klasztoru. Wymaga się tego w celu ochrony warunków niezbędnych dla prowadzenia życia całkowicie kontemplacyjnego, a ze strony mniszek, pozostawania w zgodności z wybranym powołaniem.

195. Tam, gdzie istnieje zwyczaj odnotowywania w księdze wyjść i wejść, może on być nadal zachowany, według uznania Kapituły konwentualnej, i traktowany również jako wkład do poznania życia i historii klasztoru.

196. Do Przełożonej wyższej klasztoru należy obowiązek bezpośredniego czuwania nad przestrzeganiem klauzury, zapewnienia konkretnych warunków oddzielenia od świata oraz promowanie w klasztorze umiłowania milczenia, skupienia i modlitwy.

197. Przełożonej wyższej dotyczy obowiązek wyrażania opinii o słuszności wejść i wyjść z klauzury papieskiej i roztropna ocena ich konieczności w świetle powołania całkowicie kontemplacyjnego, według norm zawartych w konstytucjach lub w innych tekstach prawa własnego i przewidzianych w niniejszej instrukcji.

198. Do Przełożonej wyższej klasztoru z klauzurą papieską należy mianowanie mniszki profeski o ślubach uroczystych do pełnienia posługi furtianki i, jeśli prawo własne nie przewiduje obecności sióstr zewnętrznych, udzielenie pozwolenia danej siostrze na wykonywanie posług właściwych siostronom zewnętrznym przez ograniczony okres czasu.

199. Na całej wspólnocie spoczywa moralny obowiązek ochrony, promowania i przestrzegania klauzury papieskiej, tak aby drugorzędne lub subiektywne motywacje nie przeważały nad celem, jaki zakłada tego rodzaju oddzielenie.

200. Na wyjście z klauzury papieskiej – wyjąwszy szczególne indulty Stolicy Świętej lub zagrażające niebezpieczeństwo – w przypadkach zwyczajnych dotyczących zdrowia mniszek, opieki nad mniszkami chorymi, udziału w kursach lub zebraniach z zakresu formacji początkowej i stałej zorganizowanych przez Federację lub przez inny klasztor, wypełnienia obowiązków wynikających z prawa cywilnego oraz w potrzebach klasztoru, którym nie da się zaradzić w inny sposób, zezwolenia udziela Przełożona wyższa.

201. Przełożona wyższa przy współudziale Rady lub Kapituły konwentualnej, według zasad zawartych w Konstytucjach lub w innych kodeksach prawa własnego, wyraża swoją zgodę na wysłanie nowicjuszek lub profesek o ślubach czasowych, jeśli byłoby to konieczne,

celem odbycia części formacji w innym klasztorze instytutu, jak również na czasowe lub definitywne przeniesienie sióstr do innych klasztorów tego samego Instytutu.

202. Z zachowaniem szczególnych indultów Stolicy Świętej, na wejście do klauzury papieskiej zezwala się Kardynałom, którzy mogą zabrać ze sobą osoby towarzyszące, Nuncjuszom i Delegatom apostolskim na terenach podległych ich jurysdykcji, Wizytatorom podczas wizytacji kanonicznej, Biskupowi diecezjalnemu¹¹⁹, kompetentnemu Ordynariuszowi zakonnemu i innym osobom według uznania Przełożonej wyższej i dla słusznej przyczyny.

203. Ponadto na wejście do klauzury papieskiej zezwala się, za uprzednim pozwoleniem

Przełożonej:

- prezbiterowi w celu udzielenia Sakramentów mniszkom chorym, towarzyszenia tym, które są przewlekłe lub poważnie chore, czasem w celu sprawowania dla nich Mszy Świętej, dla poprowadzenia procesji liturgicznych oraz pogrzebów;
- tym, których praca lub kompetencje są niezbędne dla leczenia mniszek, dla ich formacji oraz zaradzenia potrzebom klasztoru;
- własnym aspirantkom oraz mniszkom przejezdny, także należącym do innych instytutów życia kontemplacyjnego.

VI. Klauzura określona w Konstytucjach

204. Klasztory, które łączą życie kontemplacyjne z jakąś działalnością na rzecz ludu Bożego lub praktykują szersze formy gościnności zgodnie z tradycjami własnego Instytutu, określają swoją klauzurę w Konstytucjach lub w innym kodeksie prawa własnego.

A. Klauzura konstytucyjna

205. Klauzura konstytucyjna, która w Kodeksie Prawa Kanonicznego zastąpiła papieską klauzurę mniejszą Piusa XII, jest klauzurą ustanowioną dla mniszek, które prowadzą

---

¹¹⁹ Zob. KPK, kan. 667, §4.

życie kontemplacyjne, ale również „zgodnie z prawem podejmują się jakichś dzieł apostołstwa lub miłości chrześcijańskiej”¹²⁰.

206. Określenie klauzura konstytucyjna oznacza przestrzeń monastyczną oddzieloną od świata zewnętrznego, która powinna obejmować przynajmniej tę część klasztoru, terenów uprawnych i ogrodów zastrzeżonych wyłącznie dla mniszek, w której można pozwolić na obecność osób z zewnątrz jedynie w przypadku konieczności. Powinna to być przestrzeń milczenia i skupienia, gdzie może rozwijać się nieustanne poszukiwanie Bożego oblicza, zgodnie z charyzmatem Instytutu, z uwzględnieniem dzieł apostołskich i uczynków miłosierdzia podejmowanych przez mniszki.

207. Ten rodzaj klauzury „przystosowany do [...] własnego charakteru i określony w Konstytucjach”¹²¹ jest zatwierdzany przez Stolicę Świętą, która aprobuje Konstytucje lub inny kodeks prawa własnego Instytutu.

B. Klauzura monastyczna

208. Do określeń *klauzura papieska* i *klauzura konstytucyjna* znanych z Kodeksu Prawa

Kanonicznego, święty Jan Paweł II w posynodalnej adhortacji apostołskiej *Vita consecrata*¹²² dodał trzecie pojęcie: *klauzura monastyczna*.

209. Zanim ukazała się adhortacja *Vita consecrata* wyrażenie to stosowano dla określenia klauzury mnichów¹²³ ściślejszej niż klauzura wspólna dla wszystkich zakonników¹²⁴, ale mniej ścisłej niż klauzura papieska i porównywalnej pod pewnymi względami do klauzury konstytucyjnej mniszek.

210. W klasztorach mniszek kontemplacyjnych klauzura monastyczna, chociaż zachowuje charakter ściślejszy niż klauzura wspólna, to jednak pozwala łączyć podstawową

---

¹²⁰ PC, 9.

¹²¹ KPK, kan. 667, §3.

¹²² Vc, 59.

¹²³ Zob. KPK, kan. 667, §2.

¹²⁴ Zob. KPK, kan. 667, §1.

funkcję sprawowania kultu Bożego z szerszymi formami przyjmowania osób z zewnątrz i udzielania gościny¹²⁵.

211. Klauzura monastyczna, określona w Konstytucjach lub w innym kodeksie prawa własnego, jest szczególnym wyrazem klauzury konstytucyjnej.

VII. Normy dotyczące klauzury konstytucyjnej

212. Do Przełożonej wyższej klasztoru, za zgodą jej Rady, należy pisemne, wyraźne określenie zasięgu klauzury konstytucyjnej, jego ograniczanie lub modyfikowanie dla słusznej przyczyny.

213. Na mocy prawa klauzury konstytucyjnej mniszki, nowicjuszki oraz postulanki powinny przebywać w obrębie klauzury klasztoru i nie mogą jej opuszczać poza sytuacjami przewidzianymi przez prawo. Podobnie nikomu nie wolno wchodzić w obręb klauzury klasztoru z wyjątkiem przypadków przewidzianych w prawie i bez pozwolenia przełożonej.

214. Udział wiernych w obrzędach liturgicznych w kościele lub w kaplicy klasztoru czy w *lectio divina* w innym odpowiednim miejscu w klasztorze dopuszcza wyjście mniszek poza klauzurę konstytucyjną, przy jednoczesnym pozostawaniu ich jednak w obrębie samego klasztoru. Natomiast nadal jest zabronione wejście wiernych do części domu objętej wyżej wspomnianym rodzajem klauzury.

215. Każda mniszka jest współodpowiedzialna i powinna, w poczuciu ogromnego szacunku dla milczenia i samotności, przyczynić się do tego, aby zewnętrzne przepisy dotyczące klauzury konstytucyjnej chroniły to, co stanowi jej wewnętrzną fundamentalną wartość, dzięki której klauzura jest źródłem życia duchowego i świadectwem obecności Bożej.

216. Na teren klauzury konstytucyjnej, za zgodą Przełożonej wyższej klasztoru, mogą wchodzić:

- a) osoby, których posługa jest konieczna dla wspólnoty ze względów duchowych, formacyjnych i materialnych;
- b) mniszki z innych wspólnot, przejezdne lub korzystające z gościny w klasztorze;
- c) dziewczęta rozeznające powołanie.

---

¹²⁵ Zob. VDq, 31.

217. Przełożona wyższa klasztoru może pozwolić na wyjścia z klauzury konstytucyjnej dla słusznej przyczyny, uwzględniając wskazania zawarte w niniejszej Instrukcji.

218. Przełożona wyższa klasztoru z klauzurą konstytucyjną mianuje mniszki, które będą pełnić posługę furtianki i zajmować się gośćmi, zezwala też niektórym mniszkom na wykonywanie prac przy dziełach lub w pracowniach klasztoru znajdujących się poza obszarem klauzury, określając czas ich pobytu poza klauzurą.

ROZDZIAŁ IV

FORMACJA

219. Mniszka staje się pełnoprawnym członkiem wspólnoty klasztoru *sui iuris* i uczestniczy w jego dobrach duchowych i doczesnych przez profesję ślubów uroczystych, składaną jako wolna i definitywna odpowiedź na wezwanie Ducha Świętego.

220. Kandydatki przygotowują się do profesji uroczystej, przechodząc poszczególne etapy życia monastycznego, podczas których otrzymują odpowiednią formację i, chociaż w różnym stopniu, należą do wspólnoty klasztoru.

I. Zasady ogólne

221. Formacja w monastycznym życiu kontemplacyjnym opiera się na osobistym spotkaniu z Panem. U jej początku leży Boże wezwanie i decyzja każdej mniszki, by podążać, zgodnie z własnym charyzmatem, śladami Chrystusa jako Jego uczennica uległa działaniu Ducha Świętego.

222. Choć zdobywanie wiedzy jest ważne, to jednak formacja w życiu konsekrowanym, a szczególnie w monastycznym życiu kontemplacyjnym, polega przede wszystkim na utożsamianiu się z Chrystusem; „*Ma to być proces stopniowego przyswajania*

*sobie myśli i uczuć Chrystusa ku Ojcu*¹²⁶, tak aby móc powiedzieć ze świętym Pawłem: „*Dla mnie bowiem żyć – to Chrystus*”¹²⁷.

223. Zarówno kandydatki jak i mniszki powinny pamiętać, że w procesie formacyjnym nie tyle chodzi o zdobywanie wiedzy, ile o to, by „*poznać miłość Chrystusa, przewyższającą wszelką wiedzę*”¹²⁸. Wszystko to sprawia, że proces formacyjny trwa całe życie i każda mniszka czuje się nieustannie formowana.

224. Formacja jako ciągły proces wzrastania i nawracania się, który angażuje całą osobę, powinna szczególnie sprzyjać rozwojowi wymiaru ludzkiego, chrześcijańskiego i monastycznego kandydatek i mniszek, tak aby żyjąc radykalnie Ewangelią, własne ich życie stawało się prorocstwem.

225. Formacja do monastycznego życia kontemplacyjnego powinna być integralna, to znaczy obejmująca całą osobę tak, aby harmonijnie rozwijała ona swoje psychiczne, moralne, emocjonalne i intelektualne zdolności i aby aktywnie włączała się w życie wspólnotowe. Żaden z tych wymiarów osoby nie powinien być wykluczony z zasięgu formacji zarówno początkowej jak i stałej, czyli ciągłej.

226. Formacja kontemplacyjna monastyczna powinna być gruntowna, stopniowa i spójna na każdym ze swoich etapów, skoro z założenia ma wspomagać rozwój osoby w sposób harmonijny i stopniowy, z pełnym poszanowaniem wyjątkowości każdej osoby.

227. Zarówno kandydatki jak i mniszki, uległe działaniu Ducha Świętego, odgrywają główną rolę w dziele swojej formacji i są odpowiedzialne za przyjmowanie i przyswajanie sobie wszystkich wartości życia monastycznego.

228. Dlatego też proces formacji powinien uwzględniać niepowtarzalność każdej siostry, tajemnicę, jaką nosi w sobie, oraz szczególne dary, tak aby wspomagać jej rozwój na drodze poznania siebie i poszukiwania woli Bożej.

229. W formacji początkowej szczególnie ważną rolę odgrywa osoba formatorki. Wprawdzie „*Bóg Ojciec [...] jest pierwszym i najdoskonalszym Wychowawcą*”, niemniej jednak „*posługuje się w tym dziele pośrednictwem ludzi*” – należą do nich formatorki, które

---

¹²⁶ Vc, 65.

¹²⁷ Flp 1, 21.

¹²⁸ Ef 3, 19.

„winny [...] nade wszystko odkrywać piękno naśladowania Chrystusa oraz wartość charyzmatu, w którym się ono urzeczywistnia”¹²⁹.

230. Obowiązkiem każdego klasztoru i Federacji jest zwrócenie szczególnej uwagi na wybór formaterek i dbanie o ich formację¹³⁰.

II. Formacja stała

231. Pojęcie formacji stałej, czyli ciągłej, oznacza proces trwający całe życie¹³¹, zarówno w odniesieniu do osoby jak i do wspólnoty; proces „który ma prowadzić ku upodobnieniu się do Pana Jezusa i przyswojeniu sobie Jego uczuć w całkowitym ofiarowaniu się Ojcu”¹³². Jest to zatem droga nieustannego nawracania serca, „wymóg wynikający z samej natury konsekracji zakonnej”¹³³ i potrzeba twórczej wierności własnemu powołaniu. Formacja stała stanowi *humus* formacji początkowej¹³⁴.

232. Jako taka formacja stała, czyli ciągła, ma być uznana za priorytetową zarówno w programie życia wspólnotowego, jak i w życiu każdej mniszki.

233. Celem formacji stałej jest pielęgnowanie i strzeżenie wierności zarówno poszczególnych mniszek, jak i całej wspólnoty oraz dokończenie tego, co zostało zainicjowane w formacji początkowej, tak aby osoba konsekrowana mogła w pełni wyrazić swój dar w Kościele zgodnie z określonym charyzmatem.

234. Charakterystyczną cechą tego etapu, w odróżnieniu od pozostałych, jest brak kolejnych krótkoterminowych celów, co może mieć swoje konsekwencje na poziomie psychologicznym: nie ma już do czego się przygotowywać, ale jedynie przeżywać codzienność w całkowitym darze z siebie dla Pana i dla Kościoła.

---

¹²⁹ Vc, 66.

¹³⁰ Zob. VDq, art. 3, §3.

¹³¹ Zob. KPK, kan. 661.

¹³² Zob. VDq, 13.

¹³³ Vc, 69.

¹³⁴ Zob. VDq, art. 3, §1.

235. Formacja stała dokonuje się w kontekście życia codziennego: w modlitwie i w pracy, w świecie relacji, szczególnie w życiu z siostrami we wspólnotie i w stosunkach ze światem zewnętrznym, zgodnie z powołaniem kontemplacyjnym.

236. Formacja stała rozwija zdolności duchowe, doktrynalne i zawodowe, sprzyja odnowie i dojrzewaniu mniszki, aby mogła w sposób coraz bardziej właściwy służyć klasztorowi, Kościołowi i światu zgodnie z własną formą życia i wskazaniem zawartymi w Konstytucji apostołskiej *Vultum Dei quaerere*.

237. Zachęca się każdą mniszkę, aby wzięła odpowiedzialność za własny wzrost ludzki, chrześcijański i charyzmatyczny poprzez plan życia osobistego, dialog z siostrami we wspólnotie monastycznej, a szczególnie ze swoją Przełożoną wyższą, jak również poprzez kierownictwo duchowe oraz odpowiednie studium przewidziane we *Wskazaniach* dla monastycznego życia kontemplacyjnego.

238. Każda wspólnota jest wezwana, w ramach planu życia wspólnotowego, do opracowania własnego, systematycznego i integralnego programu formacji stałej, obejmującego całą egzystencję osoby¹³⁵. Program ten zostanie ułożony w taki sposób, aby uwzględnić różne etapy życia¹³⁶ oraz rozmaite posługi spełnianie przez mniszki, zwłaszcza przez przełożone i formatorki¹³⁷.

239. Przełożona wyższa wspomaga proces formacji stałej wspólnoty poprzez spotkania

Kapituły konwentualnej, dni skupienia, doroczne rekolekcje, dzielenie się Słowem Bożym, okresowe rewizje życia, wspólne rekreacje, dni poświęcone studium, osobistą rozmowę z siostrami, siostrzane spotkania.

240. Obowiązkiem przełożonej wyższej i każdej mniszki należącej do wspólnoty jest przyczynianie się do tego, aby życie siostrzane było formacyjne i pomagało każdej siostrze w jej drodze ku całkowitemu upodobnieniu się do Chrystusa, co stanowi ostateczny cel całego

---

¹³⁵ Zob. Vc, 69.

¹³⁶ Zob. Vc, 70.

¹³⁷ Zob. VDq, art. 3, §1; art. 7, §1.

procesu formacyjnego¹³⁸, i aby mniszka ukazywała w każdym momencie swojego życia „pełną i radosną przynależność do Chrystusa”¹³⁹.

241. Przy założeniu, że zwyczajnym miejscem dla formacji stałej jest własny klasztor i że życie siostrzane powinno sprzyjać formacji sióstr¹⁴⁰, to jednak dla zapewnienia właściwszej formacji stałej, czyli ciągłej, współpraca między różnymi wspólnotami monastycznymi jest gorąco zalecana, z wykorzystaniem odpowiednich środków komunikacji¹⁴¹.

III. Środki formacji stałej

242. Niewątpliwie pierwszym środkiem formacji stałej dla wszystkich osób konsekrowanych, tym bardziej dla mniszek kontemplacyjnych, jest troska o *życie modlitwy*: liturgia celebrowana w sposób staranny i godny, według możliwości wspólnoty; wierność momentom modlitwy osobistej, otwierającym przestrzeń dla nawiązania zażyłej relacji z Panem; troska o kontakt ze Słowem Bożym poprzez osobiste *lectio* i wspólnotowe *collatio*, o ile to możliwe¹⁴².

243. Otoczy się troską i uwagą sakrament pojednania i kierownictwo duchowe poprzez staranny wybór spowiedników przygotowanych do wspierania i towarzyszenia wspólnocie życia kontemplacyjnego z powściągliwością, mądrością i roztropnością¹⁴³.

244. W programie ułożonym przez wspólnotę powinno się zapewnić *formację intelektualną* uwzględniającą w miarę możliwości poziom kulturowy wszystkich mniszek, tak aby każda mogła zaczerpnąć coś pożytecznego dla swojego rozwoju.

245. Kursy formacyjne, organizowane wspólnie dla kilku klasztorów tej samej rodziny charyzmatycznej, to znaczy kursy federacyjne lub międzyfederacyjne, są również

---

¹³⁸ Zob. Vc, 65.

¹³⁹ VDq, 13.

¹⁴⁰ Zob. VDq, 14.

¹⁴¹ Zob. VDq, 34.

¹⁴² Zob. VDq, 24-27.

¹⁴³ Zob. VDq, 23.

pożyteczne i ważne¹⁴⁴, nie zapominając jednak, że „*formacja, zwłaszcza formacja stała, [...] posiada swój humus we wspólnotie i w życiu codziennym*”¹⁴⁵.

246. Klimat autentycznych *relacji siostrzanych*, opartych na prawdziwej miłości i życzliwości, jest fundamentem pozwalającym każdej członkini wspólnoty odnaleźć własną przestrzeń życia i wyrazu.

247. Zadaniem każdej mniszki jest odnalezienie właściwej równowagi w darze z siebie poprzez *pracę*, tak aby ta ostatnia była przeżywana w duchu spokojnej i radosnej służby Bogu i wspólnotie. Jednocześnie zadaniem także wspólnoty jest czuwanie, aby żadna mniszka nie była obciążona szczególnie wyczerpującymi pracami, pochłaniającymi energię umysłu i ciała ze szkodą dla życia duchowego. Praca sama w sobie może być sposobem dobrego wykorzystania własnych talentów, a zatem i pomocą w wyrażaniu piękna osoby; staje się jednak niebezpieczna, kiedy jest absolutyzowana i kiedy przykuwa uwagę ze szkodą dla ducha¹⁴⁶.

248. Nie należy zaniedbywać *środków ascetycznych*, należących do tradycji każdej duchowości, które pomagają w opanowaniu instynktów własnej natury i skierowaniu ich na służbę Królestwu Bożemu, zgodnie z własnym charyzmatem¹⁴⁷.

249. Również właściwe *informacje* na temat tego, co dzieje się w świecie, są istotnym narzędziem ożywienia świadomości i odpowiedzialności związanej z własną misją apostołską. Dlatego też zadba się o nie poprzez środki przekazu, czuwając nad tym, by używać ich z roztropnością i umiarem, tak aby nie szkodziły życiu kontemplacyjnemu¹⁴⁸.

IV. Formacja początkowa

250. Formacja początkowa jest uprzywilejowanym czasem, w którym siostry kandydatki do monastycznego życia kontemplacyjnego, przy szczególnym towarzyszeniu

---

¹⁴⁴ Zob. VDq, 30.

¹⁴⁵ VDq, 14.

¹⁴⁶ Zob. VDq, 32.

¹⁴⁷ Zob. VDq, 35.

¹⁴⁸ Zob. VDq, 34.

formatorki i wspólnoty, są wprowadzane na drogę naśladowania Chrystusa, według określonego charyzmatu, stopniowo przyjmując i integrując szczególne dary osobiste z autentycznymi i charakterystycznymi wartościami własnego powołania.

251. Na formację początkową składają się trzy następujące po sobie etapy: postulat, nowicjat i okres profesji czasowej, czyli juniorat, poprzedzone aspiranturą, w czasie których kandydatki wzrastają i dojrzewają aż do definitywnego przyjęcia życia monastycznego w danym Instytucie.

252. W formacji początkowej ogromne znaczenie ma zgodność i stopniowość treści podawanych na poszczególnych etapach. Równie ważne jest, aby między formacją początkową a permanentną, czyli stałą, istniała ciągłość i spójność, tak aby ukształtować w osobie „gotowość do bycia formowaną przez całe życie”¹⁴⁹.

253. Mając świadomość tego, że osoba kształtuje się bardzo powoli i że formacja powinna mieć na uwadze utrwalenie w sercu „*myśli i uczuć Chrystusa ku Ojcu*”¹⁵⁰ oraz wartości ludzkich, chrześcijańskich i związanych z własnym charyzmatem, „*na formację początkową, [...] należy przeznaczyć odpowiednio dużo czasu*”¹⁵¹, „*nie mniej niż dziewięć lat i nie więcej niż dwanaście*”¹⁵².

254. W czasie formacji początkowej rozpoczyna się proces „*rozeznawania powołania w sposób spokojny, wolny od pokusy zwiększenia liczby lub wydajności*”¹⁵³. Ponadto, w każdym klasztorze powinno poświęcić się szczególną uwagę kwestii rozeznania duchowego i powołaniowego, zapewniając kandydatkom indywidualne towarzyszenie oraz stosując odpowiednie wytyczne formacyjne¹⁵⁴. Należy zwrócić baczną uwagę na to, aby formacja była

---

¹⁴⁹ Vc, 69; Zob. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu* (19.05.2002), 15.

¹⁵⁰ Vc, 65.

¹⁵¹ Vc, 65.

¹⁵² VDq, 15.

¹⁵³ *Rozpocząć na nowo od Chrystusa*, 18.

¹⁵⁴ VDq, 15.

rzeczywiście integralna – ludzka, chrześcijańska i charyzmatyczna – i dotykała wszystkich wymiarów osoby.

255. Powstawanie międzynarodowych i wielokulturowych wspólnot monastycznych wyraża uniwersalność charyzmatu, dlatego też przyjmowanie kandydatek pochodzących z innych krajów powinno być przedmiotem należytego rozeznania.

256. Jednym z kryteriów przyjmowania takich kandydatek jest perspektywa rozpowszechnienia w przyszłości życia monastycznego w kościołach partykularnych, w których ta forma naśladowania Chrystusa nie jest jeszcze obecna.

257. Należy jednak bezwzględnie unikać przyjmowania kandydatek z innych krajów tylko w tym celu, aby zapewnić klasztorowi przetrwanie¹⁵⁵.

258. Każdy klasztor *sui iuris* od momentu jego erygowania jest miejscem odbywania nowicjatu oraz formacji początkowej i stałej, czyli ciągłej¹⁵⁶.

259. Jeśli podczas wizytacji kanonicznej okaże się, że dany klasztor *sui iuris* nie jest w stanie zagwarantować formacji na odpowiednim poziomie, formacja początkowa powinna być przeprowadzona w innym klasztorze federacji lub w miejscu formacji początkowej wspólnym dla kilku klasztorów¹⁵⁷.

260. Klasztor założony, ale jeszcze kanonicznie nie erygowany, oraz klasztor afiliowany stanowią jedynie miejsce formacji stałej, czyli ciągłej.

261. Klasztor założony, ale jeszcze kanonicznie nie erygowany, może być miejscem odbywania nowicjatu i formacji początkowej, jeśli spełnia warunki dotyczące formacji określone w niniejszej Instrukcji.

A. Aspirantura

262. Aspirantura – rozumiana jako pierwsze poznanie klasztoru przez kandydatkę oraz kandydatki przez wspólnotę klasztoru – obejmuje szereg kontaktów i okresów naznaczonych doświadczeniem wspólnoty, także trwających dłuższy czas. Poznanie to służy również uzupełnieniu na tym etapie ewentualnych braków w formacji ludzkiej i religijnej.

---

¹⁵⁵ Zob. VDq, art. 3, §6.

¹⁵⁶ Zob. VDq, art. 3, §5.

¹⁵⁷ Zob. VDq, art. 3, §7.

263. Do Przełożonej wyższej i jej Rady należy, uwzględniając indywidualnie każdą kandydatkę, ustalenie czasu, jaki aspirantka będzie spędzała we wspólnocie i poza klasztorem oraz w jaki sposób będzie to realizowała.

264. Pan Jezus uczył, że ten, kto podejmuje jakieś ważne dzieło, powinien najpierw dobrze rozważyć, czy „*ma na wykończenie*”¹⁵⁸. Dlatego też każdy, kto myśli o podjęciu drogi życia kontemplacyjnego, niech poświęca czas na refleksję, czy rzeczywiście jest do tego zdolny, a także niech przeprowadzi pierwszą własną weryfikację autentyczności swojego powołania do monastycznego życia kontemplacyjnego.

265. „Mieć na wykończenie” oznacza posiadać uzdolnienia naturalne i psychologiczne, zdrową otwartość na innych, równowagę psychiczną, ducha wiary i silną wolę, które umożliwiają podjęcie życia wspólnotowego, w czystości, w posłuszeństwie, w ubóstwie i w klauzurze.

266. Bez tych początkowych przymiotów nie można mówić, ani ze strony aspirantki, ani przyjmującej ją wspólnoty, o powołaniu do życia monastycznego i kontemplacyjnego. Dlatego też w trakcie formacji początkowej, a zwłaszcza w czasie aspirantury, należy zwrócić szczególną uwagę na wymiar ludzki.

267. W tym czasie Przełożona wyższa powierza aspirantkę siostrze profesce o ślubach uroczystych, aby jej towarzyszyła i przewodziła na drodze wyboru powołania.

268. Aspirantura trwająca przynajmniej dwanaście miesięcy może być w razie konieczności przedłużona, według uznania Przełożonej wyższej, po wysłuchaniu zdania Rady, ale nie ponad dwa lata.

B. Postulat

269. Postulat jest etapem koniecznym dla odpowiedniego przygotowania do nowicjatu¹⁵⁹; podczas jego trwania kandydatka potwierdza swoją stanowczą wolę nawrócenia poprzez stopniowe przechodzenie od życia świeckiego do monastycznego życia kontemplacyjnego. 270. W tym czasie postulanka powinna być stopniowo wprowadzana w proces przyswajania sobie podstawowych elementów monastycznego życia kontemplacyjnego.

---

¹⁵⁸ Łk 14, 28.

¹⁵⁹ Zob. KPK, kan. 597, §2.

271. Postulat umożliwi bardziej bezpośrednie i konkretne doświadczenie życia we wspólnocie według określonego charyzmatu.

272. Przed przyjęciem aspirantki do postulatu należy ocenić jej stan zdrowia, a także czy posiada dojrzałość odpowiednią do wieku, czy ma właściwe usposobienie, czy łatwo nawiązuje kontakt z ludźmi, czy ma mocno ugruntowane zasady doktryny i praktyki chrześcijańskiej, czy aspiruje do życia monastycznego ze szczerą intencją, szukając w każdej chwili Bożego oblicza.

273. Postulantkę należy powierzyć mistrzyni nowicjatu albo innej mniszce profesce o ślubach uroczystych, która pomoże jej wejrzeć w siebie, która będzie potrafiła rozeznaczyć, czy jest to prawdziwe powołanie do monastycznego życia kontemplacyjnego, i przed którą postulantka będzie mogła otworzyć się z całym zaufaniem.

274. Postulantka wspomagana przez formatorkę oddaje się szczególnie pracy nad swoją formacją ludzką i duchową oraz pogłębia swoje zobowiązanie chrzcielne.

275. Postulat trwający przynajmniej dwanaście miesięcy może być w razie konieczności przedłużony przez Przełożoną wyższą, po wysłuchaniu zdania Rady, ale nie powinien przekraczać dwóch lat.

276. W tym czasie postulantki przebywają w klasztorze i podejmują życie wspólnoty zgodnie ze wskazaniem mistrzyni i, prócz tego, że są wspomagane w poznawaniu swoich predyspozycji do życia monastycznego, w klasztorze mogą oddawać się studium lub uczyć się jakiegoś zawodu według potrzeb wspólnoty i uznania Przełożonej wyższej i jej Rady.

C. Nowicjat

277. Nowicjat jest czasem, w którym nowicjuszka rozpoczyna życie w określonym Instytucie, kontynuuje rozeznanie powołania i pogłębia swoją decyzję podążania za Jezusem Chrystusem w Kościele i w dzisiejszym świecie według określonego charyzmatu.

278. Nowicjat jest czasem próby i ma na celu pełniejsze uświadomienie kandydatce, czym jest powołanie według konkretnego charyzmatu, oraz zweryfikowanie jej rzeczywistej i praktycznej zdolności do podjęcia go z radością i ofiarnością, zwłaszcza jeśli chodzi o życie z siostrami we wspólnocie.

279. Nowicjat w klasztorach mniszek trwa dwa lata, z których drugi rok jest rokiem kanonicznym, z zachowaniem postanowień kanonu 648 KPK dotyczących nieobecności.

280. Podczas nowicjatu nowicjuszka powinna przede wszystkim pogłębiać swoją przyjaźń z Chrystusem, ponieważ bez niej nigdy nie będzie w stanie podjąć i dotrzymać zobowiązań oddania się Jemu; powinna pragnąć wzrastać w poznawaniu charyzmatu, do którego jest powołana, zadając sobie pytanie, czy chce dzielić życie wspólne z siostrami, które tworzą wspólnotę danego klasztoru.

281. Nowicjuszka osiąga to poprzez praktykę przedłużonego *lectio divina* pod kierunkiem doświadczonej siostry zdolnej otworzyć jej ducha na rozumienie Pisma, idąc za przewodem pism Ojców Kościoła oraz pism i przykładu życia własnych założycieli. Zażyły kontakt z Chrystusem powinien w sposób nieunikniony prowadzić do głębokiego życia sakramentalnego i do modlitwy osobistej, w którą nowicjuszka powinna zostać wprowadzona i dla której powinna mieć zapewnioną odpowiednią ilość czasu.

282. Modlitwa osobista znajduje swój wyraz we wspólnotowej modlitwie liturgicznej, dla której nowicjuszka powinna poświęcić cały swój zapał. W takim klimacie miłości do Chrystusa i modlitwy nowicjuszka otwiera się na siostry, serdecznie je kocha i żyje z nimi w siostrzanych relacjach.

283. Formatorka wprowadza nowicjuskę w pielęgnowanie prawdziwego nabożeństwa do Dziewicy, Bożej Rodzicielki, przykładu i patronki każdego rodzaju życia konsekrowanego¹⁶⁰, a także w przyjęcie Jej jako wzoru kobiety konsekrowanej.

284. Duchowa budowla nie może powstawać bez ludzkich fundamentów, dlatego też nowicjuszki powinny doskonalić swoje naturalne zdolności i pogłębiać edukację kulturalną oraz rozwijać własną osobowość, czując się prawdziwie odpowiedzialne za swój postęp ludzki, chrześcijański i charyzmatyczny.

D. Juniorat

285. Na tym etapie włączenie w życie wspólnoty jest pełne, dlatego też juniorat ma na celu wypróbowanie zdolności profeski czasowej do znalezienia właściwej równowagi między różnymi wymiarami monastycznego życia kontemplacyjnego (modlitwa, praca, relacje

---

¹⁶⁰ Zob. KPK, kan. 663, §4.

siostrzane, studium...), osiągając osobistą syntezę charyzmatu i wcielając go w różnych sytuacjach codziennego życia.

286. Z zachowaniem przepisów prawa powszechnego odnośnie do ważnej i godziwej profesji ślubów czasowych juniorat obejmuje okres formacji początkowej trwający od pierwszej profesji ślubów czasowych do profesji uroczystej, w którym profeska kontynuuje swoją formację duchową, doktrynalną i praktyczną, zgodnie z charyzmatem i prawem własnym Instytutu.

287. Profesję czasową składa się na trzy lata i następnie odnawia co roku aż do ukończenia pięciu lat, tak aby okres formacji początkowej wynosił co najmniej dziewięć lat.

288. Jeśli wydaje się to wskazane, okres trwania profesji czasowej może być przedłużony przez Przełożoną wyższą, zgodnie z prawem własnym, stosownie do kanonu 657, §2 KPK, uważając jednak na to, aby okres formacji początkowej nie przekroczył dwunastu lat.

289. W każdej wspólnotie monastycznej przebieg formacji początkowej i stałej, czyli ciągłej, a także formacji przełożonych klasztorów¹⁶¹, formaterek¹⁶² i ekonomek, będzie kształtowany zgodnie z charyzmatem i prawem własnym Instytutu, uwzględniając *Wskazania* wydane przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekwrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego jako skutek i uzupełnienie niniejszej Instrukcji.

ROZPORZĄDZENIA KOŃCOWE

- Niniejsza Instrukcja nie odnosi się jedynie do przyszłości¹⁶³, ale w chwili obecnej obowiązuje wszystkie klasztory mniszek rytu łacińskiego, od momentu jej publikacji.
- Rozporządzenia Konstytucji apostołskiej *Vultum Dei quaerere* skierowane do wszystkich klasztorów co do obowiązku przystąpienia do Federacji klasztorów odnoszą się również do innej struktury wspólnoty jak Stowarzyszenie klasztorów lub Konferencja klasztorów.

---

¹⁶¹ Zob. VDq, art. 7, §1.

¹⁶² Zob. VDq, art. 3, §3 i §4.

¹⁶³ Zob. KPK, kan. 9.

- Obowiązek ten dotyczy także klasztorów złączonych z Instytutem męskim lub połączonych w autonomicznej Kongregacji monastycznej.
- Poszczególne klasztory powinny wywiązać się z tego obowiązku w ciągu roku od opublikowania niniejszej Instrukcji, o ile nie zostały z niego zwolnione zgodnie z prawem.
- Po upływie wyznaczonego czasu niniejsza Dykasteria przydzieli klasztory do Federacji lub do innych już istniejących struktur wspólnoty.
- Decyzje które, po odpowiedniej konsultacji i po uprzednim rozpatrzeniu podczas Kongresu Dykasterii, zostaną podjęte przez niniejszą Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego w stosunku do klasztoru mniszek ubiegającego się o wizytację apostolską, o oddanie pod zarząd komisarza, o zawieszenie autonomii i o zniesienie klasztoru będą co miesiąc przedstawiane Ojcu Świętemu do zatwierdzenia w formie szczególnej.

ZAKOŃCZENIE

Wraz z niniejszą Instrukcją Dykasteria pragnie potwierdzić głębokie uznanie Kościoła wobec monastycznego życia kontemplacyjnego oraz wyrazić swoją troskę o zachowanie autentyczności tej szczególnej formy *sequela Christi*.

Dnia 25 marca 2018 roku Ojciec Święty zatwierdził niniejszy dokument Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego i zezwolił na jego publikację.

Z tą samą datą Ojciec Święty zatwierdził w formie szczególnej następujące punkty niniejszej instrukcji:

- pp. 52, 81 d) i 108, uchylenie postanowień kan. 638, §4 KPK;
- p. 83 g) uchylenie postanowień kan. 667, § 4 KPK;
- p. 111 uchylenie postanowień kan. 628, §2, 1 ° KPK;
- p. 130 uchylenie postanowień kan. 686, §2 KPK;
- pp. 174 i 175 uchylenie postanowień kan. 667, §4 KPK;
- p. 176, który abroguje ograniczenie występujące w *Verbi Sponsa* p. 17, §2;
- pp. 177 i 178 uchylenie postanowień kan. 686, §2 KPK;

- Rozporządzenia końcowe.

Watykan, 1 kwietnia 2018 roku,

Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego

João Braz, Kard. de Aviz

Prefekt

+ Abp José Rodríguez Carballo, O.F.M.

Sekretarz